

ŠIBENSKI LIST

GLASILO SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA OPĆINE ŠIBENIK

GOD. XXVIII.
BROJ 1339

IZDAVAČ: INFORMATIVNI CENTAR
Šibenik, 27. svibnja 1989.

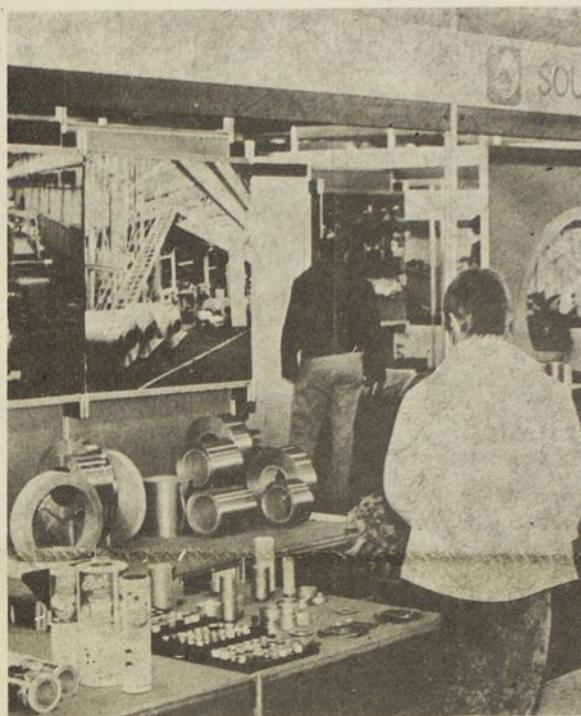
CIJENA
2500 DIN

Obilježena 47. obljetnica strijeljanja Rade Končara i splitskih rodoljuba

TAKO SU GINULI JUNACI

U svom kratkom i bogatom životnom putu Rade Končar dao je svom narodu i svojoj Partiji najviše što se može dati. Dao je mladost, hrabrost, ideale revolucionara. Iako je živio samo trideset i jednu godinu, to je bilo dovoljno da se u našem komunističkom pokretu učvrsti kao čovjek bez kojeg je nemoguće tumačiti povijest revolucije

(Stranica 2.)

Ražinci će graditi pogon za proizvodnju aluminijskih posuda i folija za domaćinstvo

Prodor na inozemno tržiste

Cjelokupni projekt je prema investicijskoj studiji »težak« 5.833 milijuna dolara, a veći dio sredstava u iznosu od 2.336 milijuna dolara osigurao bi se korištenjem talijanskog kredita iz tzv. paketa »B«. Ostatak investicije bi se popunio korištenjem dinarskih kredita kod Jadraanske banke i to u iznosu od 1.870 milijuna dolara i učešćem vlastitih sredstava od 1.627 »zelenih novčanica«

(Stranica 3.)

NAGRADNA IGRA

»ATLASA i »ŠIBENSKOG LISTA«

(Stranica 12.)

IZMEĐU
ĐVA
BROJA

Mladost kao cedevita

Kada se smjenjuje neki funkcionar onda se to obično čini tek pošto je njegov naslijenik izvestan. Jednako je i sa zakonima, stari je na snazi sve dok se novi ne usvoji. No, po katkad osim svijesti da ono što imamo više nije dobro i primjereno vremenu i objektivnim potrebama, alternative nemamo. Jedino što znademo jest da postojeće valja ukinuti i nešto novo činiti. Samo, to »nešto« još nismo definirali, pa se, po logici stvari, stvorio vakuum.

Eto, tako je to i s Danom mlađosti. Svojedobno smo spoznali da je Štafeta preživjela, da je doista kao tekovinu jednog povijesnog razdoblja valja pohraniti među postrevolucionarne tradicije No, čini se da nije bilo dovoljno promišljenosti o tomu kako kompenzirati »ugašenu« štafetu, čime je nadomjestiti i konačno, na koji način ubuduće obilježavati praznik mlađosti. Preciznije kazano, alternativni program formulirali su samo oni koji su imali profesionalnu obavezu da to učine, ali osim gole obaveze, njihov novi koncept nije patio i od manjka para.

Savezni program proslave Dana mlađosti nije smio biti investicija bez pokrića, na općinskoj razini, pak, o tomu baš nitko nije mislio. Eto, još jednog dokaza da smo zemlja manifestacija, lažnih formi i blijeđih kulisa. Jer, cilj svakako nije bio da savezni omladinski funkcionari realizacijom svojih konceptualnih programskih dostignuća generalno dokazuju sposobnost omladinske populacije. Samoj omladini, od vrha nadolje, s naglaskom na one dolje, bilo je potrebno novo svibanjsko događanje, a ono, baš kao i sve u ovom svijetu košta i treba da se plati. Otkud, primjera i ilustracije radi, šibenskoj omladinskoj organizaciji dinar za proslavu praznika mlađih kada OKSSO za cijelu godinu iz budžeta općine dobija 19 starih milijardi koje su jedva dostatne za osobne dohotke troje zaposlenih u Konferenciji (dva funkcionara i jedan administrativni radnik)?

Može li organizacija koja jedino još formalno, teorijski i ambicijski okuplja mlađu generaciju, pretendirati na svoj iskorak iz klasičnih, tradicionalističkih programa realizacijom takozvanog multimedijalnog i multidisciplinarnog projekta novovalnog Borisa Lambaše i kolege mu Jagode Krnčević, kada OKSSO nema novaca niti za tiskanje nekoliko plakata kojima bi se aktivnost mlađih publicirala, obznanila šibenskoj mlađeži, pa ih tako i animiralo?

Novac doista okreće svijet pa ga time logično i mijenja, oni koji para nemaju osudeni su na stagnaciju. Tako mlađost, nudeći ideje bez financijskog pokrića ostaje tek cedevita — mlađost, snaga i svježina uz obilje vitamina. Ukusan napitak koji prija dok se piće, no konzumacija mora postati redovita da bi imala učinka.

D. BLAŽEVIĆ

IZ EMISIJE »PRIVATNO OKO« U
»ŠIBENSKI LIST« pokrenuta inicijativa za ustanovljenje priznanja koje bi se zvalo

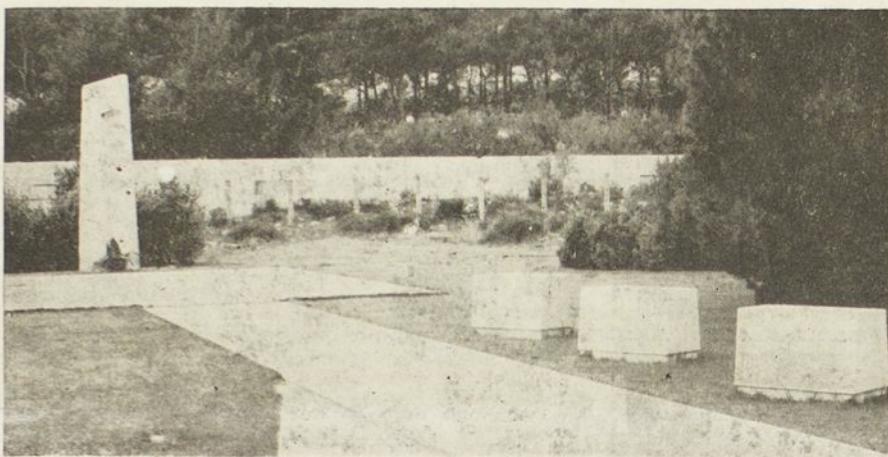
Nagrada ,Ante Frua‘

U emisiji Radio-Šibenika »Privatno oko«, gradići su dobili prostora za iznošenje prijedloga, komentara, ali i pritužbi. Pritužbi je, nažalost, veliki broj, jer je situacija u gradu alarmantna, pa je pravo osvještenje kada građani ukažu na nešto pozitivno, na pojedince koji su pridonosili (ili pridonose) unapređenju urbane svijesti i kvaliteti življjenja naših građana. Ti nesobični pojedinci trebaju postati javni uzor, i, kao takvi, dobiti odgovarajući društveni tretman i uvažanje.

Jedan od načina na koji se takvom građaninu može iskazati pažnja je i niz postojeci priznanja DPZ Šibenik, ali ideja iz »Privatnog oka« o ustanavljanju godišnje nagrade »Ante Frua« za doprinos očuvanju i unapređenju urbane svijesti i kvaliteti življjenja naših građana. Nagrada »Ante Frua«, osim priznanja zasluznim pojedincima trebala bi biti i svojevrsno posthumno priznanje jednom od neimara Šubićevca.

Operacionalizacija ideje i sve predradnje, pravilnici o dodjeljivanju, izgled nagrade i sl., trebala bi biti zadatač svih medija Informativnog centra Šibenik, a zasigurno će se saslušati i mišljenje građana koji su prema reakcijama iz »Privatnog oka«, ideju već prihvatali. Nagrada bi trebala biti oslobođena sveprisutne politizacije i okrenuta suštini: odnosu čovjeka i prirode.

A na svima nama je tek da je provedemo.

TAKO SU GINULI JUNACI

22. svibnja 1942. godine prekinut je život jednog od najvećih sinova naših naroda. Šibenik se odužio junacima već sljedećeg jutra. Na ovom mjestu je osvanulo cvijeće i traka na kojoj je pisalo: »Slava vam i hvala, mili drugovi naši, mi ćemo vas osvetiti. I tu poruku su ispunili svi naši narodi nastavljajući borbu za slobodu — rekao je na komemoraciji na Šubićevcu RATIMIR ŽANETIĆ, predsjednik Međuopćinske konferencije SKH Zajednice općina Dalmacije

Dvadeset drugog dana u svibnju već se godinama na Šubićevcu odaje počast onima kojih više nema. Tako je bilo i ove godine. Na mjestu gdje su talijanski crnokošuljaši usmrtili Rade Končara, političkog sekretara Centralnog komiteta Komunističke partije Hrvatske i člana Politbiroa Centralnog komiteta Komunističke partije Jugoslavije i grupu splitskih komunista i rodoljuba, okupio se veliki broj Šibenčana i gostiju. Došli su da odaju počast mrtvim junacima, ljudima koji su svoj život dali da bi današnjima (i budućima) bilo ljepe i slobodnije.

A toga dana danas već daleko 1942. godine tanad talijanskih crnokošuljaša dokinula je život ne samo Rade Končara, već i Fede Borozana, Ignacijsa Brajevića, Bože Dumanića, Jozu Dumanića, Pašku Dumanića, Milivoja Jelasku, Živote Katunaricu, Dušana Kažimira, Ive Kovačiću, Jozu Kuzmiću, Veljku Matišiću, Stjepana Poliću, Ante Poljičku, Bože Puljana, Nikole Purišiću, Ante Radice, Jozu Ružiću, Josipa Siriševiću, Nikole Trebotiću, Petru Siriševiću, Vicku Siriševiću, Ante Vrdoljaku, Karlu Vuškoviću, Duje Žegarcu i Nikolu Zitku.

Evocirajući uspomene na herojsku pogibiju Rade Končara i palih drugova, Ratimir Žanetić, predsjednik Međuopćinske konferencije SKH Zajednice općina Dalmacije, među ostalim je rekao: »Očupili smo se i ovog majskog dana u godini kada obilježavamo sedamdeset godina KPJ (SKJ) da evočiramo uspomene na slavne dane naše prošlosti. Neka nam to bude i prilika da našoj mladoj generaciji prenesemo poruke i pouke iz tog vremena, koje i danas ostaju kao nezamjenjive vrijednosti ljudskog življenja. To nije samo zbog prošlosti već i zbog naše vlastite budućnosti, ali i budućnosti socijalizma i Jugoslavije, kao i sagledavanje naših novih stvaralačkih inicijativa i ospozljivanja za nove pohode, nove pobjede i sretniju mladost.

Govoriti o prvom narodnom heroju slobodne Jugoslavije Radi Končaru predstavlja obavezu za današnju i sutrašnju generaciju. Obavezu da nastavi djela generacije kojoj je Rade pripao i od koje su mnogi svoje živote ugradili u djelo socijalističke revolucije i u dosadašnja socijalistička dosegnuća. U svom kratkom i bogatom životnom putu drug Rade Končar dao je svom narodu i svojoj Partiji najviše što se može dati. Dao je mladost, hrabrost, ideale revolucionara. Iako je živio samo trideset i jednu godinu, to je bilo dovoljno da se u našem komunističkom pokretu učvrsti kao čovjek bez kojeg je nemoguće tumačiti povijest revolucije. Suborci Rade Končara o

svojem sekretaru govore kao o »metalcu čvršćem od čelika«, kao »nezaboravnoj ličnosti«, koji je »imponirao čovjeku po držanju, po govoru« i koji te »poneše kad kaže — narod s komunizmom«. U zapisu od zagrebačke ustaške policije upućenom talijanskim fašistima u Split piše da je »agitator i najopasniji komunist, sposoban da radi i organizira bilo kakav revolucionarni pokret, član komunističke centrale i voda jugoslavenskog i hrvatskog komunističkog pokreta, organizator atentata i sabotaza«.

Nakon što je predočio Radin prijeratni revolucionarni rad, R. Žanetić je nastavio: »Nemoguće je opisati sve strahote koje je preživio. Ni nakon svih mučenja kojima je bio podvrgnut nije ništa priznao. Ostao je nijem. Jos jednom je sekretar CK KP Hrvatske pokazao kako se drži komunist i borac revolucije. Batine, vrelo željezo, sol radi izazivanja neizdržive žedi sručili su fašisti na njega, vjerujući da će klonuti i izdati Radu, ali okolnosti pod kojima je čuvan nisu pružale ni najmanju mogućnost da se taj plan provede. 19. svibnja 1942. godine doveden je s grupom izmučenih drugova u Šibenik da odgovaraju pred Specijalnim sudom za Dalmaciju. No, sudenje Radi i drugovima pretvorilo se u tribinu s koje je sekretar CK KP Hrvatske uputio poruku borcima za slobodu: »Nama je prije svega dužnost da braneći sebe pred fašističkim sudom branimo časti i ponos svoga naroda, ugled i čast naše Partije, pod čijom se zašтavom borimo i veličinu stvari za koju smo spremni umrijeti. A molbu za pomilovanje je odbio potpisati riječima »Milost od fašista ne tražim, niti bih im je dao!«

I u sam osvit zore 22. svibnja 1942. godine hrabro, uzdignutih glava napuštaju zatvorske celije Rade i njegovih drugova. Znaju, idu u smrt, u smrt za narod, za Pariju, za revoluciju, a to je časna smrt i oni se nje ne boje. Zapjevali su Internacionalu, razbudiili zatvorenicke koji su im poručivali glasno da će ih osvetiti. U zadnjim trenucima života, privezani za ove betonske stupove klicali su Titu, Partiju i slobodi. Tako je 22. svibnja 1942. godine prekinut život jednog od najvećih sinova naših naroda. Šibenik se odužio junacima već sljedećeg jutra. Na ovom mjestu je svanulo cvijeće i traka: »Slava vam i hvala, mili drugovi naši, mi ćemo vas osvetiti. I tu poruku su ispunili svi naši narodi nastavljajući borbu za slobodu.«

Nakon komemoracije, u Domu JNA rodbinu poginulih primili su predstavnici Općinskog komiteta Saveza komunista Hrvatske Šibenik i Općinskog odbora SUBNOR-a.

Sitnozor događanja

Murterski krug

Treba još koješta izgraditi na otoku Murteru. Ali, ipak se kreće. Sa zakašnjenjem, i sporo, i nedovoljno, ali... više nego u prošla, bolja vremena

Sa zakašnjenjem, možda sporo i nedovoljno, ali — nešto se (o)kreće na otoku Murteru. Krenimo redom i bez namjere da baš sve registriрамo.

Narednog će ljeta u Tijesnu u novom rahu zateći gosti hotela »Borovnik« šibenske »Rivijere« hotelski bife i vrt. Radovi su u završnoj fazi. Biće li dobro da su već dovršeni, ali — bolje ikad nego nikad. Uostalom, to se ne može primijetiti samo na Tješnjanim, odnosno »Rivijeri«, već i ostalim investitorima na najvećem i najnaseljenijem šibenskom otoku.

Radi se još uvijek i u automatu »Lovišća« u istoimenoj uvali Radne organizacije »Školjšće« iz Jezera. Tri i pol milijuna maraka investira se u proširenje tog kampirališta, u neophodne sadržaje i kanalizaciju kojom će otpadna voda biti odvedena s druge južne strane otoka, a na koju će se, barem tako tvrdi direktor »Školjšće« Drago Pribija, moći priključiti Jezera i Tjesno.

Investicija u spomenuti auto-kamp je trenutno najveća u turizmu naše općine. Kolo sreće (i ne samo sreće!) se, očito, okreće.

Između uvale Lovišća i Jezera nastavljena je gradnja otočke ceste. Prema ugovoru već je trebala biti dovršena, a tek su zadnjih dana radovi jeće intenzivirani i realno je očekivati da mogu biti dovršeni do početka glavne turističke sezone. Steta, jer protokla je zima bila kao stvorena za gradevinare.

Malčice su između prošle i ove sezone Betinjani pobolj-

šali uvjete kampiranja u uvali Kosirima, a sada je u toku aktivnost na otkupljuvanju terena za ozbiljniju gradnju. Bit će, valjda, i od toga nešto u skoroj perspektivi. I vrijeme je da se aktivira taj neprocjenjivi turistički kapital.

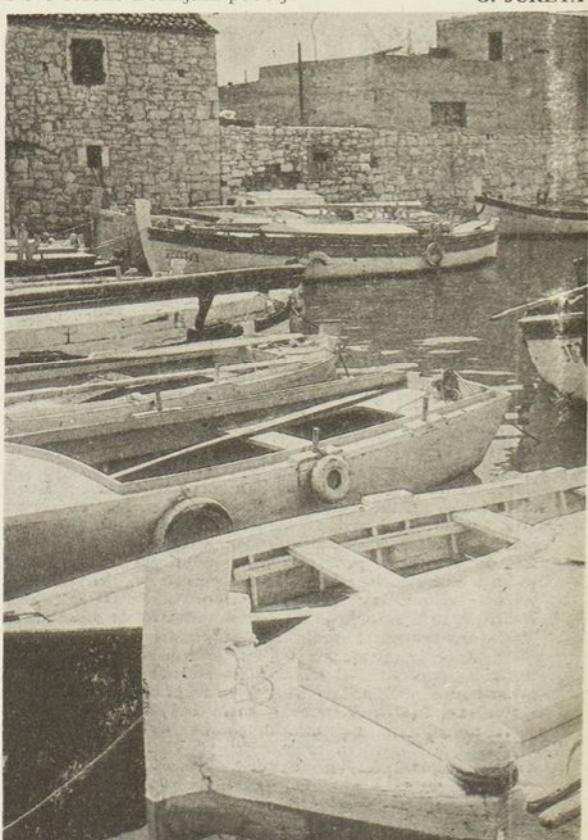
Betinjani su u zadnje vrijeme dosta napravili na planu komunalija, a zajedno s Murteranima angažirani su na dovršenju prve faze nove školske zgrade. Ako bude sve kako se želi, osnovci tih dva mesta nastavu će iduće školske godine pratiti u sremenom objektu.

Marina »Hramina« je i danje u izgradnji. Izgrađen je ovog proljeća tranzitni gat i stvoreni su uvjeti za korištenje pokretnog lifta. Dovršava se izgradnja mjesne obale, a »Slanica« je u istoimenoj uvali angažirana oko izgradnje sportsko-rekreacijskih terena.

Između dviju sezona Nacionalni park »Kornati« je, reče nam direktor Rajko Čuzela Papata, investirao više od sto milijardi dinara u brodove, obale, objekte. Splitski »Pomgrad«, koji je bio angažiran u Marini »Hramina«, za njega upravo treba proširivati pristanište na kornatskom otoku Ravni Žakan.

I može i treba koješta se još izgraditi na otoku Murteru, a mislimo pritom prvenstveno na vodu i stazu, ali ne može se reći da se — ne (o)kreće. Sa zakašnjenjem, i sporo, i nedovoljno, ali... više nego u prošla bolja vremena.

O. JURETA

Refleksi tjedna

„MUCAVI“ KOMERCIJALISTI

Tržište je splet odnosa ponude i potražnje robe, usluga i kredita na određenom prostoru i u određenom vremenu: na tržištu se formiraju cijene u osnovi kojih leži zakon vrijednosti, osnovni regulator robne proizvodnje. Po našoj odgovornoj ekonomiji, praksa je barem tako pokazala, da je dugo godina predstavljalo kategoriju čiji osnovni zakoni nisu uvažavani, dapače stvoreni je takav odnos da ono zapravo mora primiti sve naše proizvode, naravno opterećeno nizom naših dobro poznatih zabluda i gluposti.

Dakako, da tako vođena ekomska politika — dovoljena jedino sebi — nije ni mogla ostvariti osnovnu pretpostavku zdrave ekonomije — ekspanzivnu politiku razvoja. Demokratizacija društvenih odnosa ubrzana sve većim dubozama, poniranjem u inflatorne provalje i sve bržim razvojem krize oštro je i bez imalo ograda stavila do znanja da je uvažavanje tržišta i uvjeta koje ono postavlja, bez obzira na ideološka opredjeljenja koja su kod nas opterećena svakojakim dogmama iz rane faze socijalizma, jedini način izlaska iz krize i jedini način izmjene upravljanja društvenog kapitala.

Tržište se, dakle, nametnulo kao kategorija koja se mora poštivati, a ne nikako držati kao zgodnu priliku za trgovacke avanture pojedinih egzibicionista koji su znali u ime tog i takvog tržišta odlaziti po Istočnoj i Zapadnoj Evropi samo radi vlastitog dokazivanja ili, vjerovali ili ne, »šalice crne kave«. Bolji poznavaoči naših, šibenskih privrednih prilika tvrde da je takvo ponašanje u ovom našem lokalnom privrednom okruženju bila gotovo normalna pojava.

Kriza je, napokon, takvo ripljevsko — »vjerovali ili ne« — rasturila, i nametnula tržište kao cjelokupan regulator ponašanja o kojem ovisi budući razvoj i opstanak. Uvažavajući takav ambijent u kojem normalan svijet raz-

Tržište se nametnulo kao kategorija koju se mora poštivati, a ne držati kao zgodnu priliku za trgovacke avanture pojedinih egzibicionista koji su znali u ime tog i takvog tržišta šetati po Istočnoj i Zapadnoj Evropi samo radi vlastita dokazivanja ili, vjerovali ili ne, »šalice crne kave«. Bolji znaci naših šibenskih privrednih prilika, tvrde da je takvo ponašanje u ovom našem lokalnom privrednom okruženju bila gotovo normalna pojava

Piše: Nikola URUKALO

vija ponudu i potražnju svih vrsta robe, naravno da se nametnula potreba i za odgojem i razvojem takvog čovjeka koji će znati odgovoriti zahtjevima i mnogim zakonitostima koji vladaju na tim bezmalu surovim terenima.

Pitanje je, dakle, što smo do sada uspjeli, odnosno kako usmjeravamo tog našeg čovjeka koji bi trebao biti ravnnopran partner u pregovorima sa ljudima koji na mnoge svjetske poznate »tržnice« dolaze tip-top pripremljeni i samim tim vrlo prilagodeni svim uvjetima koji tamo vladaju?

Sudeći po ne tako davno vođenom razgovoru sa Lovrom Marušićem, prvim čovjekom omiškog »Omiala«, tvornice koja već dio svog proizvodnog assortimenta usmjerava ka zapadnom tržištu, ne piše nam se dobro. Jer, tvrdi Marušić, još uvek nam se po tržištu vrzaju komercijalisti koji nisu verzirani u pogledu određene vrste robe, ljudi koji čak ne poznaju ili kako slabo znaju jezike one zemlje kamo se proizvodi plasiraju, još uvek je već dio naše robe prepušten čistom farizejskom odnosu prema tržištu.

Marušić kaže da je osobno gledao ljudi koji su vlastitim izgledom, izgužvanim odijelima, iznošenim aktovkama, limitirani niskim deviznim dnevnicama, opterećeni Evropom i smještem u hotelima sumnjivih i niskih kategorija, bili automatski hendikepirani u odnosu na partnere s kojima je trebalo ugovoriti posao. Može se činiti, upozorava Marušić između ostalog, da su to sitnice, ali prvi kontakti stvaraju dojmove, a upravo o tome često zna ovisiti razvoj novih kontaktata i ugovaranje poslova milijunske vrijednosti. Stranci su poodavno naučili da na osnovi nekih vanjskih znakova stvaraju prve impresije o čovjeku s kojim pregovaraju, stvarajući na taj način i sliku o firmi sa kojom bi trebali ući u posao. Dogadalo se mnogima da su upravo svojim odnosom i izgledom u prvim kontaktima pokvarili posao sa izvanrednim predispozicijama za uspjeh.

Dakle, da zaključimo. Svet, i ova naša stara dobra Evropa, kojoj nesumnjivo pripadamo, nemaju više niti vremena, niti sluha za naše zaostajanje i poniranje u sve veći mrak. Pod svjetlima tržišta, gdje čovjek znala predstavlja kapitalnu vrijednost, brzo se gube oni bez znaka vlastite prepoznavljivosti i imagea. Sigurno je da se tim uvjetima treba znatno brže prilagodavati, naravno i mijenjati, ali po svim suvremenim markentiškim zakonitostima. Vrijeme nam je, barem kad je o tome riječ, zaista krizni faktor.

Ražinci će graditi pogon za proizvodnju aluminijskih posuda i folija za domaćinstvo

Prodor na inozemno tržište

Blizu 6 milijuna dolara trebala bi koštati izgradnja pogona za proizvodnju aluminijskih posuda i folija za domaćinstvo, koji se u sljedećim godinu i po dana namjerava graditi u ražinskoj tvornici aluminija. Taj izuzetno interesantan pogon, čija bi proizvodnja bila namijenjena ambalažnoj industriji, normalan je nastavak već modernizirane i rekonstruirane valjaonice tankih traka i folija i sačinio dio razvojne politike SOUR-a »Boris Kidrič«.

Investitor tog programa je RO Tvrnica aluminija Ražine, dok je investicijsku studiju, koja se zbog nedostatka sredstava nije mogla realizirati onda kad je i pripremljena, prije nepune tri godine, sačinio stručni tim Centra za aluminij.

Pogon za proizvodnju aluminijskih posuda i folija za domaćinstvo započeo je u iznosu od 2,336 milijuna dolara osigurao bi se korištenjem talijanskog kredita iz tzv. paketa »B«. Ostatak investicije bi se popunio korištenjem dinarskih kredita kod Jadranske banke u iznosu od 1,870 milijuna dolara i učećem vlastitih sredstava od 1,627 milijuna »zelenih novčanica«. Pogon bi trebao biti izgrađen u roku od 15 mjeseci, a prema istraživanju Hidrografskog zavoda Split bio bi smješten na lokaciji Ražine sjeverno od pogona oplemenjivanja folija, što omogućava jedinstven i jeftin transport.

Prodaja tih proizvoda se predviđa na talijanskom tržištu u visini od 80 posto na rok od 8 godina, što odgovara i ekonomskom vijeku projekta, a preostali dio od 20 posto slobodnih kapaciteta moguće je plasirati na domaćem tržištu. Treća mogućnost plasmana tih akumulativnih i vrlo traženih proizvoda je tržište zemalja Istočne Evrope.

Cjelokupni projekt je prema investicijskoj studiji težak točno 5,833 milijuna dolara, a veći dio sredstava u iznosu od 2,336 milijuna dolara osigurao bi se korištenjem talijanskog kredita iz tzv. paketa »B«. Ostatak investicije bi se popunio korištenjem dinarskih kredita kod Jadranske banke u iznosu od 1,870 milijuna dolara i učećem vlastitih sredstava od 1,627 milijuna »zelenih novčanica«. Pogon bi trebao biti izgrađen u roku od 15 mjeseci, a prema istraživanju Hidrografskog zavoda Split bio bi smješten na lokaciji Ražine sjeverno od pogona oplemenjivanja folija, što omogućava jedinstven i jeftin transport.

Ukoliko se realizacija tog programa bude odvijala prema dinamikom početka probne proizvodnje bi trebao početi već u siječnju 1991. godine, a redovna proizvodnja bi krenula mjesec dana kasnije. Izvori osnovnih

sirovina osigurani su iz vlastite proizvodnje SOUR-a »Boris Kidrič«, dok se pomoćni materijali osiguravaju sa domaćeg i talijanskog tržišta.

Na osnovi nekih sagledavanja o tehničko-tehnološkom rješenju tog projekta u svijetu, a uzimajući u obzir domaću znanje i mogućnost, te gotovo osiguran plasman proizvoda na stranom tržištu od najmanje 80 posto proizvodnje, autori investicijske studije ističu da bi ukupan prihod reprezentativne godine po stabilnim cijenama iznosiš oko 40 milijuna dolara. Povratak investicijskih ulaganja bilo bi moguće ostvariti u roku od 5 godina od početka gradnje.

Na kraju naglasimo da su analize istraživanja tržišta, te ponude inozemnih kupaca komercijalnoj službi SOUR-a jasno ukazale o velikim mogućnostima plasmana al-posudica i al-folija na stranom i domaćem tržištu. Radna organizacija TLM, odnosno njen OOUR »Valjaonice« i danas proizvode al-folije za domaćinstvo koje i plasiraju na domaćem tržištu, ali u ograničenim količinama i određenim sortimanom. Novi proizvodi koje nudi spomenuta investicijska studija predstavljaju najvišu fazu prerade aluminija i to je osnovna komponenta koja ovom projektu s pravom daje naziv atraktivnog.

N. URUKALO

Na dnevnom redu

TREBA LI STIMULIRATI UREDNE DOLASKE NA RAD

Kao što je povisena temperatura u organizmu i inflacija u privredi, tako je i nedisciplina u kolektivu, pokazatelj nenormalnog stanja. Visoka temperatura i visoka inflacija (hiper-inflacija) mogu opasno ugroziti život organizma i privredu zemlje, nedisciplina u kolektivu može dovesti u pitanje opstanak poduzeća. Svi znamo kakva je sposobnost privrede pri hiper-inflaciji, odnosno poduzeća u kom vlađa nedisciplina?

Radna disciplina je osnova pretpostavka svake poslovne uspješne aktivnosti kako proširene tako i proste reprodukcije poduzeća. Zato se radna disciplina mora uspostavljati i održavati metodama i sredstvima stimulacije (nagradi) i destimulacije (kažnjavanja).

Uvođenje stimulacije i radi discipline dolaska na posao u naš najveći kolektiv (TLM) izazvalo je ovih dana u dijelu štampe sumnju u opravdanost, razumnost i mudrost tog čina. Pitanje stimulacije rada ne samo u TLM-u, već u svim kolektivima u općini i šire, zaslužuje izuzetnu i stalnu pažnju svih društvenih struktura.

Danas i u povijesti uspješnih privreda i poduzeća, stimulacija rada predstavlja je odlučujući faktor njihova razvoja. Parola »rasprodjela prema radu« vjorila je na svim barjacima socijalizma. Nakon poslijeratnog radnog entuzijazma ostvarivanje principa raspoljeđenja prema radu trebalo je osigurati zemljima socijalizma radni kontinuitet. Zaštito se rad nije stimulirao a nerad kažnjavao kao pravilo za svu socijalističku poduzeća pokazati će budući istraživači. Naš nivo organiziranosti rada, reda, discipline, stimulacije rada uzrokuje ovo stanje inflacije, štrajkova i ekonomiske i društvene krize.

Razvijeni svijet davno je riješio ta pitanja rada, reda, discipline, stimulacije rada i danas razvija sistem timskog inovativnog rada koji vrlo brzo stvara nove informacije i znanja i sva dostignuća kreativno pretvara u vlastita proizvodna rješenja. Mi se, kao i brojne druge nerazvijene zemlje i zemlje u razvoju, još uvek mučimo elementarnim

Piše: Petar GARDIJAN

EKOLOGIJA

LUKA JE CARSTVO ZA UZGOJ RIBE, ALI...

Ja nikako nisam protiv gradnje marina ali sam da se one grade isključivo u već urbanim lukama i lučicama, kako zbog ekonomskih razloga, tako i radi zaštite mora. Recimo, kod vas je marina u Vodicama izuzetno sretno rješenje, dok je marina u Kornatima užasno rješenje! To bi trebalo zabraniti. Ako tamo gradite marine to otoče gubi na atraktivnosti, mijenja se njegov izgled, a nedirnuti dio prirode se izlaže različitim ekološkim problemima, od onih koje sam prije spomenuo, s otrovnim zaštitnim bojama koje uništavaju živi svijet u moru, dok će se, recimo, otpadne tvari i različita ambalaža gomilati po morskom dnu, pa će onaj tko zaroni s maskom da bi uživao u raznolikosti tog dna »uživati« u različitim tetrapacima

M. Branica

Profesor dr. Marko Branica, šef laboratorijske za fizikalno-kemijske trage u zagrebačkom institutu »Ruder Bošković« i koordinator jugoslavenskog projekta za istraživanje i zaštitu Jadrana, svakako je, posebno u posljednje vrijeme, medijski najekspoziraniji stručnjak, kada je o zaštiti mora i voda riječ. Svojevremeno, ne tako davno, posebnu buru u javnosti izazvao je svojim stavovima o vađenju »Brigitte Montanari« koji su gotovo diametralno suprotni onim službenim. Neki ga u tome nisu previše ozbiljno shvatili smatrajući da je to govorenje najviše popularnosti i atrakcije radi, dok su se neki, a posebno mi s područja gdje je »Brigitte« počivala ipak malo zamislili.

Ovaj profesor, inače Zlarinjanin, poznat je po pokretanju jugoslavenskog projekta istraživanja Jadrana kojim bi trebalo stvoriti znanstvenu osnovu kako za njegovu zaštitu, koja je s obzirom na postojeće stanje neophodna, tako i za prave načine korištenja njegovih prednosti. Upravo završeni prvi međunarodni simpozij o malim ušćima, s posebnim osvrtom na rijeku Krku i njeno ušće, koji se proteklih šest dana održavao u Primostenu, bio je izuzetna prilika da Marka Branici koji je uostalom i jedan od njegovih organizatora, inači svjesni da je u dosadašnjim brojnim intervjuima u gotovo svim medijima već mnogo toga o ekologiji mora rekao, zamolimo da dio svojih razmišljanja, koja su primjenjiva na naše lokalne ekološke probleme, ostanu zabilježene i u našem listu jednim neobveznim, ležernim razgovorom. I problema zaista nije bilo. Dapače, prihvatio je to vrlo rado!

● Možda da, ipak, na početku, kažemo nešto o značaju ovog međunarodnog simpozija tema kojeg je upravo ušće rijeke Krke. Zašto baš Krka?

Ovim simpozijem smo započeli jedan svjetski proces organiziranja simpozija upravo o malim ušćima koja su interesantna zbog toga što se u njima kondenzira jedan biološko-kemijski proces koji se samo razrijeden, događa i u otvorenom moru. A ovdje ih je lakše izučavati. Ušće rijeke Krke je za to najprikladnije. To je jedan prirodnji laboratorij u kojem imate buran proces izmjena tvari i bogatstvo vrlo interesantnih endemske vrste. Zbog toga su i strani stručnjaci za njega vrlo zainteresirani. To je jedan pravi prirodni model. Mi smo u posljednjih pet godina, u laboratoriju na Martinskoj, proučavajući to ušće došli do brojnih rezultata koji su na ovom seminaru izuzetno prihvaćeni. Međutim, ono što je osnovno, posljedice tog bujnog života i procesa koje mi ovdje otkrivamo trebalo bi sad znati dobro iskoristiti a ne uništiti.

● Da, to je uostalom i ono što nas sve zanima. Govorite o ušću Krke i općenito o donjem toku Krke kao o prirodnom laboratoriju. Međutim, koliko je on zaista priro-

dan a koliko je već ugrožen utjecajem različitih zagadivača?

— Rekao bih da je situacija još uvek relativno dobra. To područje još spada u kategoriju vode I i II kategorije što je izvrsno. Ali štetni utjecaji i zagadjenja se ipak osjećaju, utjecajem otpadnih voda kao glavnih. Zbog toga bi, ako to područje želimo spasiti, najkasnije za desetak godina trebalo rjesiti pitanje sakupljanja i odvodnjenja tih voda izvan Krkinog akvatorija. Zatim, jak je i utjecaj skradinske marine, i općenito brodova koji plove ovim područjem. Ta marina direktno zagadjuje i uništava cijelo to područje, ugrožava ga kao mogući izvor hrane. Imate, recimo, vrlo dobar projekt »Šibenkin« za uzgoj školjaka i lososa koji se srećom dalje širi ali kvalitetu te vode ugrožava, a još će ga ubuduće više ugrožavati ta skradinska marina. Ona nadvlači brodove vrlo visoko unutar Nacionalnog parka i samim tim ugrožava cijeli taj akvatorij što ne bi smjela. Nisu u pitanju samo nafta i benzin koji tako dolaze u vodu već prvenstveno razna kemijска sredstva koja se koriste za zaštitu brodova od obraštanja. U tim bojama najčešće se nalazi jedan od najjačih otrova za vodenе organizme, tributil kositar. Ako, recimo na dan broda nema niti traga obraštaju onda ste sigurni da je on sastojak zaštitne boje. Mene, zaista, zabrinjava što će se u tom akvatoriju dogoditi kada se s takvim bojama počnu sutra jahte lakiратi u samoj marinici. Samo s nekoliko kilograma takve boje možete na

tom području izazvati ogromne promjene bioloških procesa i ubiti život u cijelom akvatoriju.

● To zvuči zaista opasno čak i pokaljitično za tamošnji voden svijet. Postoje li već sada u tom akvatoriju tragovi takvih utjecaja?

— Jedini mogući odgovor na to pitanje je da to nije poznato jer ne postoje dovoljno kvalificirana istraživanja koja bi mogla dati siguran odgovor. Jednostavno, nema te onoga tko će platiti da se takva ispitivanja obave. To, sigurno neće napraviti onaj kome bi takvi rezultati značili zabranu. A po našem sistemu upravo takvo istraživanje trebala bi naruciťi ACY marina. Da bi se dokazalo kako ona štetno utječe na okolinu. Pa to je smiješno! Oni će, naravno finansirati onoga koji ništa štetno neće naći. To je uvek ista igra kod nas koja se javlja i kod bilo kojih drugih problema zaštite čovjekove okoline i na tome sve pada.

● Postoji li povratni utjecaj izuzetno zagađene šibenske luke na područje ušća rijeke Krke?

— Ne naročitih. Ima, recimo, do samog mosta i to posebno fosfata koji se pretvaraju u vašoj luci i dospijeva u more. Njihova prisutnost je definitivno utvrđena. Iznad mosta, međutim, nema nikakvog utjecaja. Ali u ugroženom području, recimo, izlovljavaju se cipli čija je sanitarna kvaliteta vrlo kritična. Trebali biste zaista što prije rješiti pitanje otpadnih voda koje ulaze u luku kao što je, recimo, Neum

to napravio. U tom slučaju cijela luka bi bila carstvo za uzgoj ribe i školjaka koje bi se mogle uzbogati sve do Sv. Nikole, stotine i stotine tona. Sada su školjke koje na tom području rastu ipak ugrožene. Možete ih jesti i da vam se ništa ne dogodi ali je ipak to rizik.

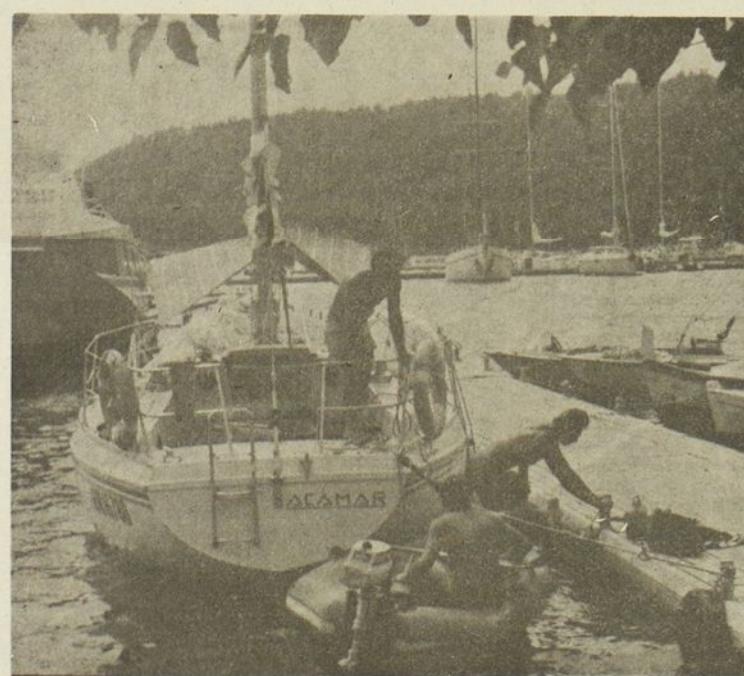
● Čini mi se da imate vrlo oštar, pomalo negativan stav prema marinama! Na našem području ih sve više nici!

— Ja nikako nisam protiv gradnje marina, ali sam da se one grade isključivo u već urbanim lukama i lučicama, kako zbog ekonomskih razloga, tako i radi zaštite mora. Recimo, kod vas je marina u Vodicama izuzetno sretno rješenje, dok je marina na Kornatima užasno rješenje! To bi trebalo zabraniti. Ako tamo gradite marine to otoče gubi na atraktivnosti, mijenja se njegov izgled, a nedirnuti dio prirode se izlaže različitim ekološkim problemima, od onih koje sam prije spominjao, s otrovnim zaštitnim bojama koje uništavaju živi svijet u moru, dok će se otpadne tvari i različita ambalaža, gomilati po morskom dnu pa će onaj tko zaroni s maskom da bi uživao u raznolikosti tog dna, »uživati« u različitim tetrapacima, bocama, nagon-vrećicama. Taj vam sigurno na to područje više neće doći.

● Iako je vađenje »Brigitte Montanari« već daleko iza nas, pomalo i zaboravljen, ipak u ovom razgovoru ne bismo mogli zaobići vaše stavove o tome. Da li su, pitanje je koje nam se sada još kao aktualno nameće, moguće štetne posljedice uslijed toga što je gotovo polovina plina vinil-klorida momomera kako kažete prije vađenja istekla u more?

— Sto se tiče mog stava o vađenju »Brigitte Montanari«, ja samo tvrdim da se u onom momentu kad je konstatirano da je brod oštećen, da nije nefleksibilnost i administrativno-birokratsko mišljenje, moglo drukčije postupiti. Inače, samo vađenje je bilo uspješno — zaštita je bila potpuna nitko nije nastradao i u tome je taj uspjeh. Međutim, ja tvrdim da je to bio jedan tehnološki avanturizam za kojeg je mnogo novaca potrošeno, a taj se novac mogao daleko koristiti upotrijebiti. Inače o mogućim posljedicama što je plin istekao ne možemo govoriti ne zbog toga što nisu moguće, već zbog toga što nisu niti izdaleka dovoljno istražene. Ali za ljudsko zdravlje ovdasnjih ljudi nekih većih opasnosti nema zbog načina na koji mi koristimo hranu iz mora. Ako uхватimo velike i dobre ribe tog područja mi ćemo ih prodati strancu, ali niti taj stranac neće biti ugrožen jer će ih malo pojести. Mi nismo Japanci pa da svakodnevno jedemo ribu koju ulovimo. Kad bismo imali takve navike i ribu jeli svaki dan, onda bi posljedica sigurno bilo!

D. FERIĆ

Skradinska marina — opasnost za Krkin akvatorij?

Zlarinom uzduž i poprijeko

Nevinost bez zaštite

Mi smo do sada ovdje stvorili sve preduvjete za razvoj turizma ili neke maloprivredne djelatnosti i ne znam što bismo još mogli učiniti mi sami. Sredstava za vlastiti razvoj nemamo, nemamo evo niti novca da dovršimo započeto preuređenje zgrade u kojoj će biti punkt izletničkog turizma, izložbeni prostor, radionica za prerađu koralja. Ovdje sada gosti dolaze posredstvom raznoraznih agencija, razgledaju Zlarin i odu, a mi od toga nemamo niti dinara. To više tako ne može — veli TOME KRAJNAC

T. Kranjac

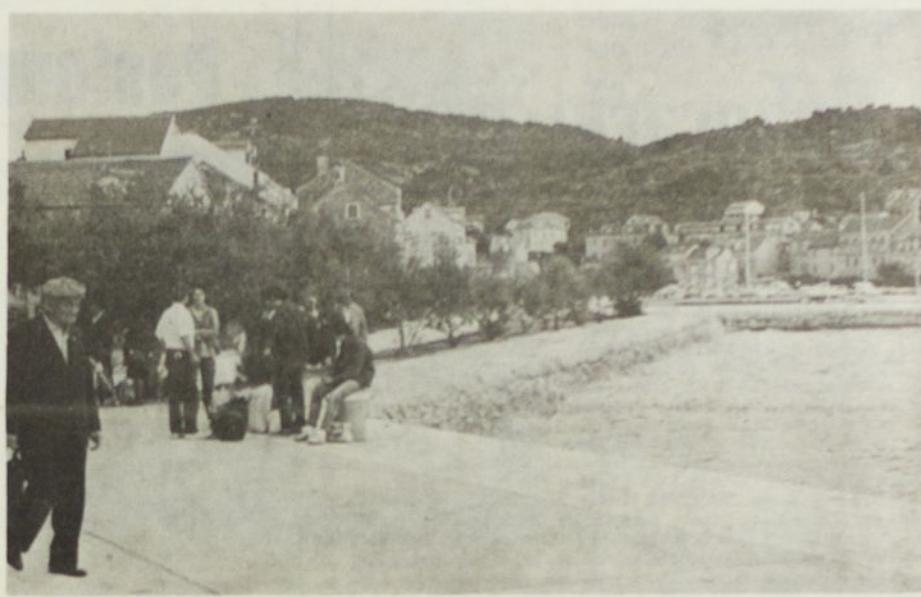
N. Alfirev

Nedavno je u javnosti objavljena vijest da je grupa "mladih i dobrodružec" Zlarinjana što žive u Zagrebu uputila otvoreno pismo Mjesnoj zajednici u Zlarinu protestirajući protiv njenih nakanja da na tom otoku razvija turizam, želeći, kako kažu, spriječiti da se "nevinost otoka rasprodaje beskrupuloznim eksplataitorima prostora". Sam ovakav čin otvorenog komuniciranja, a posebno teske i oštре riječi kojima se barata pravi su lijepak; za novinarsku znatiželju, pravi su poticaj da se krene njihovim tragom. Sto se to siza zlarinskog brda valja i da li Zlarinu zaista prijeti uništenje njegove starinske ljepote i gruba eksplatacija izuzetno očuvanog i zaštićenog prostora? I krenimo, naravno, na Zlarin.

— Pročitali smo to otvoreno pismo u novinama — kaže Nikša Alfirev, potpredsjednik Mjesne zajednice Zlarin — i zaista smo ostali zatečeni. Ne znamo tko su ti ljudi, osim Ratka Alekse, koji je članak napisao, ali znamo da nas nitko od njih nije nazvao, pokusao najprije pitati što

smo dobili. Ono što su napisali u novinama nije točno, oni očito raspolažu krivim informacijama i onda donose i krive zaključke. Nas, koji na ovom otoku živimo i koji pokušavamo već godinama napraviti nešto da se on izvuče iz izoliranosti, koj smo četrdeset godina prostor štitili i sačuvali od uništenja sad optužuju da ga željimo rasprodati i taj prostor devastirati. Do sada smo, najviše svojim radom i zalaganjem puno toga na otoku napravili, od izgradnje infrastrukture do uvođenja telefonijske, uređenja zdravstvene stanice i svega ostalog i to je zahvaljujući i našoj dobroj organiziranosti i stručnom radu i nadzoru. Ne znam koliko su ti ljudi koji nas sada napadaju za neke planove svemu tome da svoj doprinos, što su napravili da ovaj otok normalno živi?

No ipak je istina da je Mjesna zajednica, na svoju ruku poduzela određene radnje kako bi se neke radne organizacije zainteresirale za ulaganje u Zlarin. Naime, kako kažu svih ovih četrdesetak godina bili su, iako svega 3,5 milje udaljeni od grada, na samim marginama općinskih zbiranja i općinskih razvojnih planova. Niti sadašnja općinska politika razvoja ili kako se to obično zove revitalizaci-

je otoka, prema njihovu mišljenju, ne može donijeti rezultate koji oni žele, oživjeti privrednu aktivnost na otoku jer su finansijska sredstva nedostatna, a kako tvrde, niti jedna radna organizacija s područja Šibenske općine nije zainteresirana za ulaganje u razvoj Zlarina, čak niti one koje su u Zlarinu sada prisutne (»Rivijera« i »Trgovina«). Bili su kazu u općinskom Komitetu za privrednu, tražili posredstvom njih da se neki investitori javi, ali interesa jednostavno nije bilo. Zbog svega toga bili su, prema njihovim riječima, primoran da krenu neformalnim putem, da posredstvom nekih rožnatičkih ljudi, portičkom Zlarinjana, pokušaju stići u kontakt sa zainteresiranim poduzećima izvan Šibenika. Fakto su se u preliminarnim razgovorima sreli s predstavnicima »Industromontaže«, »INA-TOURSA« i još nekih (ne znaju im, kažu, imena po duzeca). INA-TOURS je počakala zanimanje za adaptaci-

ciju sada napuštenih i neiskorištenih kamenih kuća, koje bi ostale i dalje vlasništvo njihovih sadašnjih vlasnika, ali bi ih »INA« uzela u zakup ili bi se taj odnos nekako drugačije regulirao. Uglavnom, kako tvrde u Mjesnoj zajednici, čitav prostor bi iz gledom ostao kakav je, te kuće bi se obnovile u svojoj sadašnjoj arhitekturi samo što bi se sposobile za iznajmljivanje, a posredstvom »INE«-a tu dolazili turisti.

— Mi smo do sada ovdje stvorili sve preduvjete za razvoj turizma ili neke maloprivredne djelatnosti i ne znamo da bismo još mogli učiniti mi sami. — kaže TOME KRAJNAC, predsjednik MZ — Sredstava za vlastiti razvoj nemamo, nemamo evo niti novca da dovršimo započeto preuređenje zgrade koja će biti punkt izletničkog turizma izložbenim prostorom i radionicom za prerađu koralja. Ovdje sada gosti dolaze preko raznoraznih agencija, razgledaju Zlarin i odu, a mi do sada ništa niti dinara. To više tako ne može. Naša osnovna želja je da se ovdje razvija turizam da se našim mlađim ljudima stvor barem četvrt desetak radnih mjesteta. Mi sada imamo mladu generaciju koja želi ostati na otoku, ovdje stalno živjeti, ali ne može bez posla. Zbog toga nam je jedini izlaz u ulaganju sa strane. Da bismo pronašli zainteresirane, mi smo ovlastili neke nove Zlarinjane koji žive u Zagrebu da kontaktiraju u naše ime s nekim radnim organizacijama koje bi mogle biti potencijalni ulagači, all to je sve još uvik u nekim planovima i povojima, ništa to nije konkretno. Međutim, nema opasnosti da se nešto radi naučit sadašnji očuvanosti Zlarina, da se uniste njegove prirodne prednosti, jer nam je sve uvjetovano urbanističkim planom.

Kao i svaki problem, tako i svaki problem, pa i ovaj zlarinski, ima svoju drugu stranu koja je jednako važna za razumijevanje što se to zapravo s Zlarinom, i oko Zlarina događa. Ako predstavnici Mjesne zajednice tvrde da su njihovi planovi u skladu s urbanističkim planom, da im je osnovni cilj oživjeti otok ali u isto vrijeme i sačuvati njegove specifičnosti i vrline nešto je onda ponukalo tu grupu zlarinskog Zagrepčana da napišu otvoreno pismo bez da prethodno kontaktiraju svoje mjestane? Ratko Alekse novinar »Vjesnika« koji je uostalom vijest o protestu i obja-

vio, bio je vrlo sretan što može obrazložiti razloge tog njihovog postupka.

— Nas nekoliko mlađih Zlarinjana koji živimo u Zagrebu i nekoliko ljudi koji nisu porijeklom Zlarinjaci, ali zašto imaju vikendice — kaže Alekse — napisali smo to otvoreno pismo žicu i sprječili ono što se spreči na Zlarinu. Istina, nismo ga, išao uputili Mjesnoj zajednici nego smo ga prije objavili u javnosti jer ono zato i nosi naziv »otvoreno«. Nismo imali što tražiti informacije u Mjesnoj zajednici kad smo sve doznaли ovdje u Zagrebu od Jure — Jurice Skare kojeg je između ostalog, Mjesna zajednica ovlastila za neke pregovore. To što njih nekotinica u Mjesnoj zajednici iza leđa drugih planira u Zlarinu napraviti ravno je glupost. Istina nije to ništa još gotovo, sve je to još u fazi priprema, ali baš zbog toga smo to što prije željeli sprječiti. Reći cu vam samo neke stvari. U Zlarinskoj, još uvik učinjući očuvanje planiraju graditi marinu od 500 vezova sto je ravno ubojstvu otoka, planiraju na marinu gradnju noteia od 700 lezajeva pa još neka odmarališta. Znate li što to znači za Zlarin? To su prošle stvari koje našem Zlarinu ne trebaju, stvaramo biti sretni što je ostao čist, netaknut i nevin i to moramo i dalje čuvati. O nekom turističkom bazu ne treba niti razmišljati, jer svi oni koji bi došli sa strane ulagati u njegov razvoj željeli bi iz njega izvući samo dobiti, i naravno, u tome bi ga eksplorirajući uništiti. Mi predlažemo da se svih pregovori do 27. srpnja kada ćemo se svi naci zajedno na Zlarinu odgoditi da onda tek sjedimo i zajedno se dogovorimo što treba učiniti. Ideja ima mnogo ali u osnovi svega mi želim da i dalje možemo dolaziti tamo u mir i tisnu, obradivati svoje vrtove i vinograde, ribariti u čistom moru. Nećemo dopuniti de se sve to uništiti.

Da li je uopće ikakav zaključak potreban kada je krishtano jasno da u osnovi spora i neslaganja jezi različita egzistencijalna pozicija. Jer, nije isto razmišljati o Zlarinu i njegovoj budućnosti živeti u toj neokrnjenoj ljepoti miru i čitave godine ili pak samo mjesec dana godišnjeg odmoru? Mi bismo samo dodali, a propo nevinosti, da se dijete ne može napraviti oza da se ona izgubi, samo je pitanje kakvo će to biti dijete. To je jedino i pravo pitanje i kada je o razvoju (dilema, valjda nema!) Zlarina riječ.

D. FERIĆ

Pismo iz Kning

„Bukovački lobi“

Postoje li u kninskoj općini »lokalpatriotske« grupe ljudi, koje zahvaljujući mogućnosti utjecaja, odnosno položajima pojedinaca, kreiraju razvojni (i kadrovska) politiku prema zahtjevima i interesima vlastitog kraja? Odgovor na to pitanje može biti krajnje jednostavan, ali upravo zato i jednostran. Naime, nije sporno da nema primjera ili čak kontinuiteta »navraćanja vode na vlastiti plimac«.

Međutim, karakteristika kninske općine, uključujući i historijsko nasljeđe, te izmjene u pogledu konstituiranja te društveno-političke zajednice, zahtijevaju nešto suprotnije pristup odgovoru na postavljeno pitanje. Dakle, ne može se samo konstatirati, kako je inače uvriježeno mišljenje, da postoji dominirajući bukovacki lobi, a da je zaostajanje Podarinja posljedica samo nejedinstva, odnosno nepovezanosti utjecajnih ljudi iz toga kraja.

Na kninskom dijelu Bukovice trenutno je zaposleno više od 1.000 ljudi, a što je rezultat dugogodišnjeg (načlosti) statusa tog područja kao nerazvijenog kraja i »naslojenosti« na kasu Republičkog fonda za nerazvijene. Istodobno u podinarskom dijelu komune, gdje oko 5.000 stanovnika nema niti jednog proizvodnog pogona, pa čak ni poljoprivredne zadruge, mada je riječ o tradicionalno stočarskom kraju.

Isto tako, Podinarje je bilo u krugu nerazvijenih krajeva, zajedno s cijelom kninskom općinom, kao što je i sada, nakon potresa, kada je komuna interventno "ubačena" među nerazvijene (naravno po važećim kriterijima). No, oper bez efekata, a što predstavlja krunski argument da se sredstva i programi dijele po lokalpatriotskom klinštu.

Interesantno je da Podinarje u tom pogledu ima posrednu podršku Strničana i Plavanjaca. Prvi negoduju, s razlogom, jer su bili došli u situaciju da kao predratni (i tada jedini) industrijski centar komune ostanu bez industrije nakon zatvaranja ciglane. Istina, situacija je donekle poboljšana najavom otvaranja pogona u suradnji s BIS-om, a realizacija tog programa je u toku (zaposlit će se 28 radnika), dok je kninska GRO »Dinara« zainteresirana da uz pomoć »fondovskih« sredstava revitalizira proizvodnju u ciglani. Plavanjaci, pak, ističu kako su potpuno zaboravljeni, te da je to razlog što je Plavno, nekada najveće selo s oko 3.000 žitelja, ostalo sa nešto manje od 1.000 stanovnika. Tek nedavno je osnovana poljoprivredna zadruga, ali je ostao problem saobraćajne izoliranosti. Zainteresiranost općinskih struktura za probleme Plavanjaca naglo je porasla nakon njihovih zestokih protesta i najače dolaska pred općinsku zgradu.

Sve to objašnjava razloge zbog kojih se na izborima za čelne ljudе komune i društveno-političkih organizacija više gleda odakle su i da li se uklapaju u lokalne »ključeve«, negoli kakve programe nude i koje su rezultate do tada imali u radu.

U posljednje vrijeme, međutim, sve je učestalije mišljenje kako u tim lokalnim prepucavanjima najviše trpi sam Knin, jer se malo ulaze u gradske sadržaje (kulturna, sportska, infrastruktura). Ispada, da su svi gubitnici, jer i Bukovčani vracaju „loptu“, tvrdeći da se njihova „fondovska sredstva često odliju i u Knin.“

se ne treba sasvim z
SRDAN RADULOVIC

Drniška panorama

TRAJNA MUKA

Promatram platne liste ljudi u jednoj ustanovi. Stupci govore o svemu i svačemu. Pogledah kredite. Ljudi plaćaju 30 hiljada za knjige, 300 hiljada za plate. I ti isti plaćaju 3,5 hiljade kredita za izgradnju kuće. Doduše nekad je bilo više od dvije trećine plaće! Dokle li smo dotjerali s tim plaćama, cijenama i devalvacijama. Ponavljam ovu usporedbu, jer nas iznenađuje, ili nas zaista više nema šta iznenaditi.

Nakon novljavljenih štrajkova među prosvjetnim radnicima zavladao je mir. Strukovni sindikat je odlučio sačekati dogovor nerazvijenih općina u Sinju. Savez sizovog odgoja i osnovnog obrazovanja SRH donio je odluku o minimalcima i praćenju tekuće devalvacije. Povećanje je nastupilo od prvog travnja pa je nekako osigurano 1,6 miljuna u startu. Zašto baš od prvog travnja? — pitaju se prosvjetni radnici. Traži se od prvog siječnja. Tako stalna napetost, stalni zahtjevi i trajna muka. Hoće li se jednom izjednačiti doprinosi i plaće za isti rad u cijeloj SR Hrvatskoj? Hoće li na to pristati razvijeni? Uvijek i godinama ponavljaju se isti dokazi, iste priče, isto stanje, pa pomislimo da se događaju sizovske muke.

Ijamo da se događaju sizifovske muke.

Voda, voda, voda je lijepa kad se sanja, ukoliko se ne
gušimo u snu. Drniš je dobio najljepšu vodu sa izvora Či-
kole, ispod masiva Svilaje. Mnogi ističu da se kisela voda
više ne troši kao nekada, kada smo pili vodu iz Torka na
Krki. Podsjeca me sve ovo na muke Šibenika i sve kom-
binacije s vodom. Sudeći prema izvještajima drniška far-
ma svinja, pogoni »Mesoprometa«, pogoni »Dalmacijavina«
i tvornica kvasine, nesumnjivo ispuštaju sve sastojke u

Preopterećenost centralne poslovnice Jadranske banke u Šibeniku bila je od

presudnog utjecaja za razmišljanje o otvaranju većeg broja poslovnica po

mjesnim zajednicama. Zbog toga se u planovima banke računa da će početkom ovogodišnje turističke sezone biti otvorena nova poslovница u Rogoznici. Tu se ovogodišnje planiranje ne završava, jer se radi na otvaranju punkta u Pirovcu. Za razliku od Rogoznice, poslovница u Pirovcu bit će kasnije otvorena, jer se sada radi projektna dokumentacija. Jadranska banka bi zajedno sa Poljoprivrednom zadrugom »Pirovčanka« i vestirala u gradnju te poslovnice. Inače mreža poslovnica rasprostranjena je u Vodicama, Tijesnu, Murtaru, Skradinu i Primoštenu.

M. R.

Zabilježeno pod kamenitim zidom Kozjaka

„BEDUIN“ MEDU PLANINARIMA

Godinama već neki svibanjski nedjeljni dan bude »kršten« kao Dan planinara Dalmacije, pa tako ovogodišnje druženje dogodi se 21. iznad Kaštela na planinarskom domu Putalj pod kamenitim zidom Koziaka.

Evo ih sa svih strana, mlađih i starih, dobrano natova renih prazničnim ićem i pićem, ma i raspoloženjem. Tu su Dubrovčani, Metkovićani, Omišani, naravno, Šibenčani, Drnišani, Kninjan, Zadraňi i najbrojniji ojet, naravno, Šibenčani. Ne nisu oni bili tako upadljivo brojni radi Ive Antunca važećeg prvog pianiarskog covjekja Dalmacije (zvanog "Bedrijine"), jer među

ninarskom felom nema borbe za vlast već su krenuli Kozjaku i ljudima u pohode.

Od Kastel Sučurca, kolona se, bez vidljivih gubitaka, probila kroz dimnu industrijsku zavjesu i stazom ovičenom bojom i još ugodnjim mirom som brniste, našla među stotinama sličnih oko Doma na Putalju, tamo gdje zelenile preraста naglo u strmu kamenitу vertikalu.

Kratki neformalni govor
bijahu okončani spontanim
pljeskom i pažnjom začas-
anjem i rostilju da se uz-
poneki gutljaj povrati snaga.
Zabluda bi bila ako bi se po-
mislio da se tamo mogao
vidjeti neki prepuni trbuš-

teško vućen za sobom ili neka teturajuća prilika. Od dva-nest seniori Ante, Mate i Milojko pokazaše (a bome i dokazaoše) najsigurniju ruku i oko, te se kao strijeli i zračne puške zadovoljile prvim mjestom:

Vlatko Štipe među brojnim sibnčaninima određen je dečetoru da povuče — k neš. I tu bijahu treći. Sase treći, sa motom »snaga klade valja«. Tko zna možda bisinu i snagom bili prvi da je Vlatko dozvolio jednoj Vlatki (onoj znanoj od izviđača) da i ona povuće uže. Sibenski planinari svoju plavu zastavu s grbom grada još jednom razvise, pod njom zapivaše o kalama svojim. Odnekuđ za svira harmonika te hitre planinarske noge udariše u ples. Mnoge noge su odšetale na greben Kozjaka, one mlade i neusamljene tražile zelene puteljke a jedna postarija (i neoprezinja) bjese slomljena odvežena u bolnicu, prekinuvi na tren prazničan hod vremena. Planina (kao i život) ponekad oprosti, ma zna skupno naplatiti neoprezinu.

Prije nego su krenuli Sibensku pozdravili sa stare i nove prijatelje, spakirali rukšak, ispratiti jedan pljusak ka Mororu, pomagali Jadran ki da u fotoaparat uhvati münju, a potom se skotrljali u Surac. Svoje prevrtanje Milojo pošteno priznade, no »kolaš« Jerković tek nakon una krasnog ispitivanja i sličnih pritisaka o porijeklu kaijavih hlača priznade da je samo nekoliko p'zaao. Uz'avanom je krivo nebo u vidu pljuska.

U autobusu — muk, ali ugodan jer po slatkom umoru dolazi jos siadi san pri svakom silasku odozgo s bogatijeg planinskog zraka. Neveliko Planinarsko društvo »Kamenar« može se podići vrlo zdravom aktivnošću aime svog isto nevelikog brda Kamenar odnijet će i narednog ljeta na sljedeći velebitski skup dieće prirode.

SLOBODAN GRUBAĆ

Gost naših stupaca: prof. dr. Mladen Friganović

Zašto gušiti tragove u nama

Golema, masivna vrata na broju 19 Mažuranićeva trga što se teško otvaraju, ulijevaju poštovanje jer se ulazi u akademsku ustanovu: Prirodoslovno-matematički fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Prva vrata s lijeva nose: Prof. dr. Mladen Friganović, predstojnik odjela za geografiju. Na odjelu, kao uostalom i na cijelom fakultetu u petak poslijepodne — muk. Tek u kanti neka rock muzika i poneki kašnji student koji u majsko poslijepodne gleda obavijesti na oglasnoj ploči.

Geografija, doduše nije povijest, ali čovjek od knjige ne može pobjeći od istraživanja, pa ni kada je riječ o vlastitim korijenima. I zato je priča krenula spontano:

— U matičnim knjigama naše je prezime upisano već na početku, davne 1590. godine, u župi goričkoj. Zivjeli smo u tezačkoj obiteljskoj zadruzi sve do 1913. U toj posljednoj generaciji bilo ih je u zadruzi ravno 48: djed, baka, 6 sinova sa ženama i djecom. Kada su se podjelili, jedan od njih, moj djed, dobio je kuću na Baldekinu. Da, da, današnja dvorana za košarku i škola „Maršal Tito“ sagradeni su na mjestu naše kuće, na mojoj djeđovini.

I odluta pogled zajedno s mislima prema nekom zgoditku i priči:

— Gimnazija u Šibeniku bila je prije rata jedna od najmodernijih. Imala je jednu od najmodernijih gombonaonica (ovu riječ, dragi čitaoci, nećete naći u rječniku stranih riječi, jer znači naprsto — gimnastička dvorana op. p.). Bio je to prvi plastični pod i tu smo se družili, zivjeli zajedno. Ali, igrao sam ja u prvim poslijeratnim godinama i nogomet. Čak sam neko vrijeme studirao u Zagrebu (i trenirao), a igrao za »Šibenik«, uz neku sitnu naknadu. Ako je pak riječ o košarcima, nismo mi nikakva provincija bez tradicije. U svim primorskim krajevima već je prije rata bilo interesa za taj sport. (Tu će, samo usput dodati da je bio i prvi trener šibenskih kosarskih omilađenaca.)

OD STUDENTA DO REDOVNOG PROFESORA

Nastavljujući životnu priču koju označava latinskim riječima »curriculum vitae« (doslovno — životna linija) napomenut će, ne bez ponosa, da je bio šibenski đak — do kraja. A potom, unatoč želji roditelja da postane građevinski inženjer, omladinac Mladen Friganović odlazi na studij geologije i geografije, gdje 1953. godine stječe diplomu, a šest godina zatim i doktorat. Odmah nakon diplome ostaje na fakultetu i postaje asistent, da bi 1962. postao docent, nakon što je na glasovitoj pariškoj Sorboni specijalizirao istraživanje u oblasti geografije stanovništva. Dalnjih je pet godina prošlo do titule izvanrednog, a još šest godina dok nije postao redovni profesor Prirodoslovno-matematičkog fakulteta.

● Gotovo bi bilo nemoguće tu mačiti vaš životni poziv odvojeno od podneblja u kojem ste rasli i koje pruža toliko mnogo mogućnosti za istraživanja!

S OCEM NA KONJU DO DUBRAVE

— Korijene ljubavi za geografiju nosim u sjećanjima na dane kada sam kao dječak s ocem odlažio na konju na Dubravu. Pa kada smo prešli preko onog prijevoja, preko Subićevca, i kada sam vidio Prominu, Svilaju, Dinaru, čak i Ve-

lebit, teško je čovjek mogao odvjeti pogled od te ljepote prirode. Kao i s druge strane — prema moru. A otac mi je ulijevao ljubav za sve to svojim znanjem o prirodi, o običajima, raslinju, pticama...

● Jeste li se vraćali svojim radovima zavičaju?

— Dovoljno će biti ako vam kažem da sam diplomirao s temom »Žirje«, a doktorirao radom »Polje oko gornje Krke — Kosovo, Kninsko i Drniško. Dvije trećine mojih radova govore posredno ili neposredno o Šibeniku i primorju oko njega.

● Jeste li došli katkad u iskušenje da studente pitate štогод o Šibeniku i cijelom vašem zavičaju?

— Prijе svega, područje mog znanstvenog rada i mojeg kolegija na fakultetu ne dodiruje to područje tako da bih ispitivao studente o Šibeniku. Zato to i ne uobičavam. Osim toga, moje je znanje pregleđeno da bih imao normalne kriterije o znanju koje je potrebno jednom studentu. U stanju sam od grada do Vrpča nabrojiti stotinjak toponima (geografski određenih točaka na terenu) a nekom drugom je to samo — polje. Ja sam i danas, nakon četrdesetak godina Šibenki Zagrepčanin. Naučao sam ovde svoj životni put, ali sam, kao i svu mi s obale, vezan uz zavičaj. Redovito sam posjećivao roditelje dok su bili živi. Govorim, kao i svi Šibenčani. Postoje u svakome od nas ti, neki tragovi i zašto ih gušiti, zašto ih ne poticati? Zašto, na primjer, u Zagrebu ne djelovati u Klubu Šibenčana. Ne robovati i visiti tamu danomicu, ali zašto ne izraziti u tom krugu sentiment. Pa na kraju krajeva, zašto ne izraziti to ovde, gdje živim i djelujem, i akcentom?

● Nakon doktorata i Sorbone, da se vratimo na vaš rad, počeli ste se baviti geografijom stanovništva. Šibensko je područje, posebno otočko, kao uostalom i većina jadranskih otoka već desetljećima pogodeno emigracijom prema Šibeniku, ali i prema dalekim krajevima.

U DOCU SE GOVORILO SLIČNO OTOČKOM DIJALEKTU

— Istina je da sam zapravo već prije 25 godina prvi počeo upozoravati na depopulaciju naših otoka. Počeo sam diplomskim radom i otokom Žirjem, gdje su nekoč davno došli neki stanovnici i s Promine. No, Šibenik je odvajkada bio na cijelom našem dijelu Jadrana najslavenski naš grad. Ostali su bili mletački, talijanski. Čak su do gotovo najnovijih dana u svakom njegovom dijelu govorili posebnim dijalektom. Recimo u Docu su govorili sličnije otočkom dijalektu, jer su ljudi tamo bili neposredno u kontaktu s otočanima kojih su dolazili u grad. Poznavali smo sve one koji su donosili u Šibenik svoje plodove, po nošnjama. Jednu su imali Zlarinjanji, drugu Prvičani, treću Murterini itd. Isto tako razlikovali smo ih i Zagorce. Naravno smo ih »vlajci«, kao i otočane »bodulje«.

● Da se vratimo konkretno na migracije!

— Migracija je konstanta čovjeka prema prirode i biću. Može samo mijenjati smjerove i snagu. Zato je treba promatrati kao prirodnou pojavu u okviru odgovarajućih društveno-ekonomskih procesa. U osnovi, ona je uzrokovana ekonomski, jer čovjek osim svoje znači-

M. Friganović

Ja sam i danas, nakon četrdesetak godina Šibenčanin.

benski Zagrepčanin. Naučao sam ovdje svoj životni put, ali sam, kao i svi mi s obale, vezan uz zavičaj. Redovito sam posjećivao roditelje dok su bili živi. Pa, eto, ni akcente nisam izgubio. Govorim, kao i svi Šibenčani. Postoje u svakome od nas ti, neki tragovi i zašto ih gušiti, zašto ih ne poticati? Zašto, na primjer, u Zagrebu ne djelovati u Klubu Šibenčana. Ne robovati i visiti tamu danomicu, ali zašto ne izraziti u tom krugu sentiment. Pa na kraju krajeva, zašto ne izraziti to ovde, gdje živim i djelujem, i akcentom?

NEPOTREBNA GUZVA OKO KORNATA

Oko Kornata se nedavno, prigodom konstituiranja Nacionalnog parka stvorila velika nepotrebljiva guzva. Dokumenti dokazuju da su Kornati bili nekoč vlasništvo zadarске vlastele, mahom talijanskog porijekla. Oni su otoke davali Saljanima u zakup. Dakle povjesno je nepobitno da su Kornati zadarški. No, Saljani su uvijek bili više zainteresirani za ribarstvo nego za ratarstvo.

Mi smo, pak, imali Murterine, težake koji su tražili širenje, pa im je izvjesni veleposjednik Afric prudio da smješte malu svetu otoke za koje Saljani — zbog ribarskog opredjeljenja — nisu bili zainteresirani. Kako je Murter dio Šibenske poćine, tako su Kornati »via facti« postali Šibenski. Saljanima malo vrijedi argument da Murterima nisu prodavali pravo na ratarstvo.

Druga je stvar Telašćica, njena uvala Mir i cijeli taj jugoistočni dio Dugog otoka. To je potpuno drugi ambijent prema surovoj kornatskoj prirodi. A Telašćica, bila danas mogla i trebala biti terasa za ulaz u tu čudesnu divljinu Kornata. I to terasa koja bi ekonomski, turistički bila izvanredno rentabilna.

Moj subjektivni interes za Kornate datira još iz ratnog doba kada sam zajedno s brojnim drugim bolesnim i ranjenim partizanima stigao na oporavak iz Vrgade na Veliki Kornat. Tada sam im se prvi put divio i obecao da cu dolaziti...

● Krka?

— Moram priznati da mi je intimo malo bliža od Kornata. Možda zato jer je još moj djed redovito, svake godine uprije na mazge žito i krenuo u mlin na Krku gdje su si iz ovog kraja mljeli žito. Posebno mi je draga da sam imao i nekoliko studenata koji su dobili diplomske radnje obrađujući Krku. U jesen se spremi simpozij o toj čudesnoj riječi o kojoj dječomice govorili i moja doktorska disertacija. Organiziraju ga Nacionalni park »Krka« i Ekološko društvo. Za mene je zanimljivo da je prvu knjizicu o Krki napisao moj katehet u godini kada sam se rodio. Kada sam 1953. godine diplomirao, moj profesor Josip Roglić također je napisao knjigu o Krki. Ja sam dao svoj doprinos ovim sačinjenim malim popularnim vodičem, a uskoro se, eto, spremi i taj simpozij. Svi ti radovi bili su počušnici da se spriječi devastacija te prirodno riječke ljepote. Simpozij koji planiramo za jesen, bit će posljednji pokusaj u tome.

Razgovarao: ANDELKO PERINCIĆ

Izдаваство

Grada za temeljitu povijest Šibenika

Ove jeseni iziće će iz tiska drugi svezak edicije »Povijesni spomenici Šibenika i njegovog kraja« koji će biti ujedno i najvažniji sadržaj izdavacke djelatnosti Muzeja grada u ovoj godini. U isto vrijeme publicirat će se knjiga prof. Ive Livakovića »Raspjevani Šibenik« u okviru programa proslave 90. obljetnice kontinuiranog djelovanja RKUD-a »Kolo«.

Prvo djelo će predstavljati nadopunu sveska izdanog prije tri godine pod nazivom »Šibenski diplomatarij« koji je sadržavao različite isprave o prošlosti grada u razdoblju od 12. do 15. stoljeća. Ovim će se izdanjem rasvjetliti ekonomski položaj Šibenika u prvom stoljeću mletačke vladavine preko zapisa notara šibenskog kneza Fantina koji je kneževao od 1441. do 1445. godine. U ekonomiju, notarne bilješke vezane su i uz građevinarstvo, pomorsku trgovinu, vojnu vladavinu i način života gradana.

— Drugim sveskom edicije »Povijesni spomenici Šibenika i njegovog kraja« koji će imati oko 450 tiskanih stranica, dobivamo dragocjeni grad u osnovu za temeljiti i objektivnije spoznavanje povijesti Šibenika u 15. stoljeću — rekao je o budućem izdanju Slavo Grubišić, direktor Muzeja grada.

Knjiga prof. Ive Livakovića, pak, ovoradit će vokalnu glazbu Šibenika od prvih početaka do današnjih dana. U uvodnom dijelu je povijesni prikaz razvoja vokalne glazbe (pjevanja) zbornog, klapskog, pojedinačnog i vokalno-instrumentalnog muziciranja. Pored tog cjelokupnog prikaza pod naslovom »Stoljeća šibenskog pjevanja« prof. Livaković posebno predstavlja zborove (»Kolo«, »Penzioner«, »Zdravo malenj«), klape »Šubićevac«, »Jadrija«, »Šibenik«, »Bonaca«, »Solaris«...), skladatelje (Krešimir Baranović, Arsen Dedić, Miro Belamarić, Milan Prebanda, Lovro Zupanović), operne umjetnike (Majda Radić, Jagoda Ivanović, braća Belamarić) i estradne pjevače (Vukov, Kovač, Pattiera, Polić, Skerlep, Skender itd.), a dio knjige posvećen je i vokalno-instrumentalnim sastavima (»MIOVCI«, KUD »Ljubica«, Šibenski komorni orkestar i Šibenska narodna glazba).

Oko 300 stranica teksta, ko liko će sadržavati knjigu, bit će popraćeno sa 250 fotografija i drugog dokumentacijskog materijala. Iziće će u naknadi do tisuću i po primjeraka, a njeno tiskanje pomoći će SIZ za kulturu općine Šibenik i veće Šibenske radne organizacije. Prema riječima autora promovirat će se 3. studenoga, na dan središnje proslave 90. godišnjice osnutka RKUD-a »Kolo« i 45. obljetnice oslobođenja Šibenika, kojim jubilejima je i posvećena.

M. JUKIĆ

Šibenska glasna šaputana

O TEHNOLOŠKOJ CESTI, ,BIV GRUBIŠIĆ NOGO-STUPU, PRAŠINI...

Bilješke voditelja emisije pozovaju da se nitko od 15 slušalaca koji su neposredno u eter izricati svoja pitanja, primjedbe i sugestije nije, (a što se nakon dugotrajnog iskustva očekivalo) osobno okomio na tajnika SIZ-a za komunalnu djelatnost koji je, koristimo se tim terminom, i piaci da ga se kudi i napadi za mnostvo neriješenih komunalnih problema u gradu.

Mozda su razlog tome i riječi J. Pažanina s početka emisije, a u kojima se slaze da je stanje komunalnog uređenja grada na razini nekog od prošlih stoljeća i da gradani s pravom negoduju. »Zaista smo u situaciji da brojne probleme možemo postupno rješavati, naročito nakon što je svijest građana pozitivno korigirana, a uveden samodoprinos u gradskim mješnim zajednicama, namijenjen upravo otkrivanju »crnih komunalnih točaka«, rečao je Jakov Pažanin, naročito istaknuvši činjenicu da se konacno snavtuo kako višeg privatnog, dakle pojedinačnog standarda nema, ukotiko istovremeno ne raste i društveni.

Vjerojatno je takav stav čovjeka koji »drži u svojim rukama komunalni dinar« razrušao one koji su planirali baš Pažanina osuditi za neasfaltirane ulice, neriješene probleme kanalizacije, rupe na cestama, prljave i neuredene zelene površine itd.

Sigurno, voditelju radio emisije se ne svida kada planirani sugovornici pitanja traže unaprijе (i to pismeno), ali u posao ulazi sa zadovoljstvom nakon što ga se uvjeri da nema pitanja slušalaca na koja se ne može odgovoriti! Pitanja je bilo mnogo. Slušaoči koji su ih postavili bili su

u najvećem broju slučajeva zadovoljni odgovorima, iako su ponekad bili diplomatski, ponekad polovični.

Sažimajući dio emisije Radio-službenika koji su kreirali slušaoci počinjemo s temnoškom cestom. Taj pravac je, prema riječima Jakova Pažanina, privremeno uređen (astaftiran) kako bi se spriječilo raznošenje prašine sa donjem postrojama ceste i ipak osigurao laksi izlazak iz grada ??? Dok se ne reanira projekt izgradnje kanalizacijskog kolektora tehnološka cesta će ostati prometno (ne)sigurna kao i do sada rjesaci i vozaci oprez!

Rušenje kuće »ex Grubišić« na Baldekinu nije realizirano jer neponuđeni urbanističko-pravni dokumenti nisu još uvijek na snazi. Ulice bi bile čistije, zelene površine uređenije kada bi u komunalnim radnim organizacijama bio manje činovnika, odgovor je Jakova Pažanina na jedno od postavljenih pitanja. Krajem ove ili početkom naredne godine može se očekivati da će biti astafiran i u komunalnom smislu kompletno uređena ulica Ivana Gundulića.

»Ako se kuća u Ulici JNA koja godinama onemogućava cirkulaciju saobraćaja tom gradskom prometnicom sruši iduće godine, bit će to kao sutra« rekla je slušateljica koja je upozorila na ozbiljnost problema sigurnosti i pješaka i vozača koji su prisiljeni kretati se jedinom gradskom ulicom prema jednom od najmnogoljudnijih gradskih predjela. Rješenje o rušenju kuće koja poput klini ulazi na jedinu gradsku obalnu prometnicu »ispušteno« je kako reče Jakov Pažanin, još 1985. godine. Problem

je isključivo formalne prirode. »Steta, ali izgleda da će trebati čekati doštenje PUP-a stare gradske jezgre, dakle, problem je u nasoj neorganiranosti«, tvrdi Pažanin.

»Objećavam da će razgovarati sa drugovima u Počueću za ceste-Sibenik, u vezi sa problemom postavljanja horizontalne signalizacije na novopostavljeni asfaltni sloj u središnjim gradskim prometnicama«, parafrasirani je odgovor na jedno od pitanja.

Do kraja ove godine trebao bi biti izgrađen nogostup od Kronjina magazina do Meteriza, iako je taj zahvat složen i skup. Kada taj zadatak obavi Poduzeće za ceste, bit će postavljena i javna rasvjeta. »U gradu je napuklo i previše toga, i nema opravdanja što su napuknuti kolinci i staze namijenjene pješacima. Rupa na gradskim prometnicama ne smije biti«. Takvog je mišljenja tajnik SIZ-a za komunalnu djelatnost. Kada se u »Kamenaru« bolje organiziraju i kada se o komunalnim problemima bude vodilo računa na ozbiljniji i organizirani način, rupa neće biti, smisao je odgovora na jedno od pitanja.

Pažanin nije bio spreman obećati da će, iako to i za konski standardi nalaže, stepenjeno na Dobriču biti obnovljeno, ili bar uređeno na način da se donekle smanji opasnost od ozbiljnih ozljeda ljudi koji se koriste tom stepeničastom, pogibeljnom, ali neizbjegljivom pješačkom prometnicom.

DRUGA RUNDA

Da smo pravna država, a kažu da no teško povjerovati.

Bez obzira na (silne) papirnate i druge Praksa, i to ona svakodnevna, je nešto svjedočanstva nesumnjiva.

Treba razumjeti Mariju P. kad kaže tome pričati, svako podsjećanje vraca ga svjesno nastojim pobjedi, ali to je bilo. Kad smo prije osam i više mjeseci došli pre sreću, tragediju u kojoj sam ostala bez i ugruvana ostala sam sa dvoje malodobice sam mislila samo na to kako preživjeti kako sužbiti košmar, a onda je prošlo ne i praktično početi živjeti, poradi djece. Je naletila na nas osobnim kolima po njegovim posao, kao da se nije ništa dejavalo, druga, bilo ih je ukupno četvero, javljajući na sudu. I svaki put rasprava događamo, mi uredno uputimo poziv, ajedljevi sam zadnji put prosjeđovala, sudac

Prisjećanja

ČOVJEK ZA...

Poput duše što se utkala u svaku njegovu poru, široka je galerija likova se može Šibeniku podići. Ostavljale su na ovom prostoru, primjereno svom vremenom i mogućnostima koje je ono davalo, generacije ljudi vidne civilizacijske pečati, znakove vlastite prepoznatljivosti, znake entuzijazma, poleta i zanosa, jedinstveno kazano — znakove ljubavi i sentimenta.

Ostat će ti ljudi u našim dragim sjećanjima, a njihova djela, ma koliko se mnogima činila malena (ili velika), prenosit će se generacijama za nauk i putokaz kamo bi valjalo krenuti. Ostat će neizbrisivi tragovi kao znak da su ovaj grad i njegova biserarna ijepta znali čuvati, nje govat i voljeti onom snagom i onim impulsima koji mogu izaći jedino iz spontane radosti i iskrenosti.

U toj časnoj i bogatoj galeriji imenu barba Ante Frue, čovjeka za sva vremena i za sve generacije, pripada poseban sjaj zlatne prašine kojom darivamo one što su nas svojom prisutnošću imale čemu naučiti i upozoriti. Jer, zaintista, malo je ljudi koji su uložili toliko energije i ljubavi prema svakom drvetu izraslom na Subičevcu, prema najmanjoj stazi, kamenu, moru, šumi i najvećoj mu ljubavi Jadriji, kako je to znao i umio barba Ante Frue. Ma-

Iz Jadranske banke

„Zaboravljeni“ krediti

Vremena su se promjenila i masovno kreditiranje gotovo iščezlo. Preživio je tek jedan način kreditiranja a to je takođe kreditiranje iz sredstava komisiona. Riječ je o tome da radne organizacije izdvajaju sredstava za stambeni gradnji, koja ustupaju banci, a banka dalje distribuira ta sredstva do radnika. Odlučujuća uloga u dodjeli kredita pripada radnoj organizaciji koja izdvaja sredstva.

Lejla Aras, iz Jadranske banke u Šibeniku kaže: »Nije ovo jedina vrsta kredita, koju dajemo, jer tu su još stambeni krediti, koje može uzeti pojedinac s realnom kamatom od četiri posto, plus inflacijsku kamatu. Uvjeti za dodjelu su neprihvatljivi za gradane s obzirom na visoku i promjenjivu kamatu, pa nisam ne čudi što za dvije godine nitko nije podigao kredit. Međutim, radne organizacije gradani sve više se interesiraju za kredite iz sredstava komisiona, jer se krediti daju za individualnu stambenu gradnju, umjesto kupovine (skupih) stanova u društvenom vlasništvu. Kamate su nepromjenljive za korisnike kredita, dok radna organizacija snosi troškove oko nastale razlike u kamata.«

Prošle godine dodijeljeno je 707 stambenih kredita iz sredstava komisina ili 374 milijuna dinara. Gotovo rekordan broj u odnosu na kredite, koji nisu zainteresirali gradane. Podsetimo samo da je ovo jedini vid kredita, koji ne podliježe revalorizaciji.

M. B.

to ih je koji su poput njega sate i dane svog slobodnog vremena ostavili po stazama Subičevca, po pitomim i nekad nedirnutim obala Jadrije i po Šibenskim sportskim i kulturno umjetničkim drustvima.

Iako nije rođen u Šibeniku, već u Omišu, 1883. godine, barba Ante se odmah po dolasku u Krešimirov grad, 1911. godine počeo baviti Subičevcem, a zajedno sa Ivom Jadronjem, Đurom Veleglavcem i Brunom Ungarom predstavlja onu Šibensku jezgru, oduševljeni ljubi-

OJ KUĆI

na jedno od komunalnog da je in- e na čelu od- žavanje dječ- i su u veoma Sredstava nije već ove go- je. I za djecu, Pulske, Pri- ulica koje vi-

Prisluškivao:
MIRKO SEKULIĆ

o onom tko pravdu

Ži
no, koji put je
dokaze.
eljiva, pojedina-
teško mi je o-
nešto od ce-
ježno, izgleda.
prometnu ne-
i sama dobro
ce. U početku
etru grozomoru,
ne ī valjalo je
e. Osoba koja
kao da nije
Jedna sudska
četona se ne po-
dodata. Kad
telicitiju, trebalo
»Što mi mo-

bi ga privesti». Ja tamo kod nji, a oni mi kažu da im se čini da je dotični iša u vojsku. — Vi za svaki slučaj provjerite u mjestu gdje stane, rekli su mi. I što da radim? Neki su mi kazali da su ga vidili, da nije u vojsci, a komu da rečem. Zar ne postoji nešto što se zove službena, a o ljudskoj dužnosti da ne govorim? Ili mi nije dovoljno što nosim vlastito breme teške nesreće, pa treba još da dodatno patim i da se maltretiram? Osjećam se tako jadno i izgubljeno, čini mi se da ima netko za me reći pravu ri-jeć ili pak lupiti šakom u stol tamo gdje treba da bi sve išlo drugim tokom. I zašto me, i ne samo mene, jednom ne razvijere da nije uopće važno kako se zove tužitelj, a ka-ko tuženi, da je najvažniji čin? Tražim li puno, recite!

Teško onom tko pravdu traži i k pravdi teži.

A da su naša »sporovanja« vremenski neograničena i često rezultiraju gubitkom smisla — zna se, isto kao što se zna da bi nam presude u pojedinim slučajevima da nisu tragične izgledale smiješno! Poput one, objelodanjene nedavno u dnevnom tisku — osobi koja je ukrala osobna kola, vozila u alkoholiziranom stanju bez dozvole i na pješackom prelazu prouzročila smrt jednog sudionika u prometu, izrečena je »odgojna mjera« u trajanju od 15 mjeseci zatvora!

Em' što zna pravda biti spora i »učinci« su joj nepri-mjenjeni!

ŠVA VREMENA

le, Šubićevca i
iši, Šubićevca i
gradskog
adrije.
Nastom, ali veli-
og neobično čestit,
blag, vrlo pra-
uzetno uporan,
je vlastitim ra-
nim primjerom
ati kako se vo-
priroda i čuva-
agodati. Oni ko-
vo sjećaju, nje-
o, pa štor Pa-
ji barba Bruno
azu da je barba
ovjek nepresu-
i nesalomljive
da uvijek ne-

što novo stvara i radi.
Iako trgovac po kvalifi-
kaciji govorio je dva stra-
na jezika, svirao violinu i
diple, bio član Upravnog
odbora KUD-a »Kolo«, kor-
milar u VK »Krka«, bla-
gajnik u nezaboravnom
»Osvitu«, član sibenske
glazbe, bavio se jedriličar-
stvom, organizirao karne-
vale, oduševljivao ribolov-
om i izletima na more. Odlazeći često na more sa
svojom barkom neobič-
nog, ali tako prozaičnog
imena »Farmea«, nastalog
od početnih imena članova
njegove obitelji, Ante
Frua je i svojoj trojici si-

nova usadio vječnu ljubav
prema prirodi.

Uz Ante Frue ostane su vezane nezaboravne
uspomene poput one kad je pozvan da oduče posca-
ni gost na brodu »Šubiće-
vac« povodom njegovog
uplovljavanja u sibensku
luku. Oni koji su ga tada
trazili misli ga nasli kod
kuće vec tamo gdje je uvijek
bio i priпадao — na
Šubićevcu. Ante Frua je
do same smrti ostao du-
boko vezan za Jadriju i
Šubićevac. Cedar, koji je
dobjeo od grada Šibenika
kao priznanje za nesedno
i stalno zarađivanje, po-
sadio je na Šubićevcu i
taj cedar, i danas, budu-
sjećanje kod svih onih ko-
ji znaju za barba Antu i
njegovo djelo.

Roden estet s razvijenim smislim i odgovornošću za javne stvari Ante Frua je na određeni način bio preteča suvremenih ekologa. Samo, njegova ljubav prema prirodi nije bila reakcija na urbani pritisak, industrijalizaciju i kemijska zagadenja, to je bila čista, iskonska, neiskvarena ljubav.

Umro je tijekom 1974. godine u 92. godini, u gradu Šibeniku, gradu kojem je darovao najljepše godine života i kojem je poklonio neprocjenjive vrijednosti što ih jedan čovjek može pokloniti — svoje osjećaje.

N. URUKALO

NAŠA ANKETA

BRODOM DO JADRIJE!?

Do Jadrije, jedinog šibenskog gradskog kupališta, službeno zasad može se stići jedino autobusom ili osobnim automobilom. Neizvjesno je da li će se takvo stanje zadržati i idućih, ljetnih mjeseci ili će kupaci odlaziti na Jadriju onako kako su naučili, a to znači brodom. Što o tom problemu misle naši sugrađani?

STIPE DULIBIĆ (19), RTV-tehničar, — »Jednostavno mi je neshvatljivo kako se moglo dogoditi da Jadrija ostane bez brodskog prijevoza. To je ravno bezobrazluku. Nitko ne vodi računa o čistoći tog kupališta, o za-
gadivanju mora, o održavanju kabina, a sada ja samo treba da se prašnjavim autobusom vozimo do njega. Pa, ljudi moji, tko će tamo više zalažiti?!

MILANKA BOZOVIĆ (25), radnica: — »Ne stanujem u Šibeniku nego u Vodicama gdje se na plažu odlazi pjesice pa zato tek mogu pretpostaviti kako je Šibenčanima na kupanje odlaziti prepunim autobusima. Brodska linija se upravo zbog takvih okolnosti nikako ne bi smjela ukinuti. Trebalo bi preispitati sve mogućnosti rješenja tog problema i izabratи najbolje.«

TOMISLAV BALIN (53), dipl. pravnik: — »Prijevoz do gradskog kupališta Jadrija trebao bi se subvencionirati preko dijela općinske komunalne naknade i preko novca prikupljenog od ulaznika na plažu jer je glavni i jedini razlog ukidanja brodske linije nedostatak finansijskih sredstava. Nikome se, na kraju, ne vozi do Jadrije ako za svoj rad nije adekvatno nagraden.«

MIRO ŠUPE (30), elektromehaničar: — »Ne bude li vozio brod na Jadriju, ja tamo ovog ljeta neću odlaziti. Nemam namjeru da se gužvan u autobusu i »strandkam« po »bijelom« putu, niti da odlazim osobnim automobilom jer tamo nema prikladnog parkiraštva. To je svjetska sramota.«

MERI PASKOV (22), službenica — »Nikome prošlih ljeta nije padalo na pamet da se uz brodske linije koristi autobusom da bi došao do Jadrije. Izgleda da ćemo ovog ljeta tu praksu promijeniti jer nam ništa drugo ne preostaje osim, naravno, kupanje u Vodicama, Srimi, Brodarici... Ako mene pitate, ja cu radite izabrati ovu drugu soluciјu.«

NENO KUŽINA (33), gl. urednik lista »Šibenka«: — »Autobus ne može adekvatno zamjeniti dosadašnje popularno sredstvo — brod za prijevoz do tog, nekoč još popularnijeg, gradskog kupališta. Problem je u to-

me što, očito, sve ove godine nije bilo pre-
cizirano da li je »Jadrantours« isključivo
trebao nositi obavezu prijevoza na svojim
leđima. S obzirom na to da ta agencija nikad nije mogla za taj dio svoga rada odrediti ekonomsku cijenu, nesumnjivo je da se sira društveno-politička zajednica trebala vrlo ozbiljno uključiti u ovaj problem. Da je to učinjeno ranije, danas ne bismo uopće došli u situaciju da prijevoz do Jadrije bude predmet novinarskog anketiranja.«

ZDRAVICA GONČIN (43), službenik — »Ci-
ni mi se da je problem brodskog prijevoza na Jadriju rezultat nezalaganja i neodgovornosti gradskih otaca jer je sramotno da Šibenik ostane bez svog kupališta. Ostat će bude li se takvo ponašanje toleriralo i prakticiralo nadalje. I ne samo to, ostan će smo i bez kojećega drugog isto toliko značajnog kao što je brodska linija do Jadrije.«

ZORAN PLETIKOSA (28), privatnik: — »Ljudi su skloni da napadaju »Jadrantours«. Ne bih se složio sa takvim mišljenjem iz prostog razloga što se toj organizaciji nije isplatio da dalje prevozi putnike. Prije bih rekao da su odgovorne pojedine općinske strukture. Bilo kako bilo, ispaštaju građani Šibenika, a Jadrija će na takav način postati sve samo ne gradsko kupalište.«

DESANKA BRUSIĆ (48), kustos Muzeja grada: — »Nezamislivo je da Šibenik kao turistička sredina nema brodskog prijevoza do svog jedinog gradskog kupališta. Pjavo je mrvarenje ići na kupanje autobusom a vraćati se još gore, pa prema tome nema dileme da nam je brod nužan želimo li da Jadrija postane, jer to do sada nije bila, reprezentativno kupalište Šibenika.«

KRESIMIR GOJANOVIC (30), elektroinstalater: — »Što ću misliti nego da bez broda Jadrija neće biti ono što je bila. Treba popraviti brod i riješiti slučaj. Sto drugo? Nećemo valjda ići autobusom ili osobnim kolima. Onda ne bih niti imao osjećaj da idem na Jadriju.«

M. JUKIĆ
Snimio: V. POLIĆ

Plivanje

Kakvo je šibensko sutra?

Poslijevršetka plivačkog kupa Dalmacije u plivanju za pionire i pionirke do 12 godina razgovarali smo sa trenerom PK »Sibenik« Grozdanom Šuperbom:

— Postigli smo dobre rezultate na Kupu Dalmacije što je proteklog vikenda održan u zimskom bazenu hotela »Ivan«. U ukupnom poretku osvojili smo treće mjesto, iza splitskih momčadi »Pošk-Brodomerkura« i »Mornara« sa ukupno 505 bodova. Na prvenstvu nisu sudjelovali dubrovački klubovi »Jug« i »Bellvi« te splitski »Jadran-Koteks« koji se nalazio na pripremama u Italiji. Na Kupu Dalmacije nastupali su plivači i plivačice prijateljskog kluba »Incela« iz Banja Luke sa kojima održavamo prijateljske odnose već četiri sezone.

● Pioniri su postigli dosta dobrih rezultata.

— Na Kupu Dalmacije smo najzadovoljniji sa Mirom Bušćem i Tončijem Restovićem. Bušac je osvojio prvo mjesto na 100 m ledno za samo jednu stotinku sekunde ispred Tončija Restovića, a na 200 metara ledno (2:38,26) pobedio je Željka Ivčevića iz splitskog »Mornara«. Tonči Restović bio je prvi na 200 m mješovito i slobodno, dok je na 100 m ledno bio drugi. Međutim, ne smijemo zaboraviti dobar rezultat mladog darovitog plivača Tomislava Ilijadice koji je osvojio treće mjesto rezultatom 2:52,71 na 200 metara delfin. Od njega se ubuduće puno više očekuje.

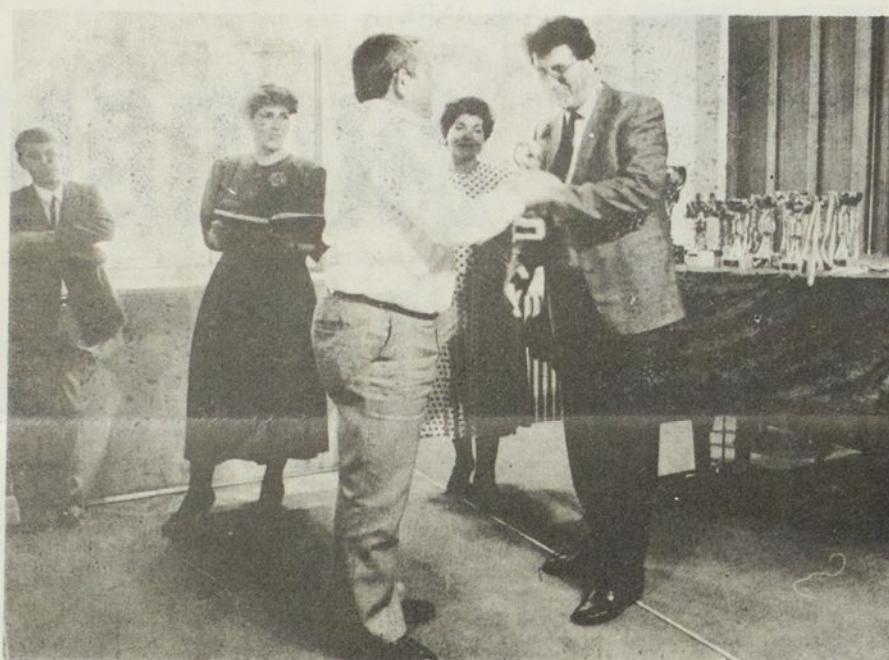
● Kako su prošle pionirke?

— Sa njima možemo biti prezadovoljni. Zana Milović sa vremenom 2:49,06 osvojila je prvo mjesto na 200 metara ledno ispred Splitčanki Sesardić i Ozretić, dok je na 100 ledno bila druga iza Sesardićeve iz splitskog »Mornara«. Također, moram istaknuti dobre rezultate mlade Ane Pamuković na 100 m slobodno i na 400 m slobodno, te dobar rezultat štafeta 4x66 m mješovito koja je osvojila treće mjesto iza splitskih klubova »Mornara« i »Pošk-Brodomerkura«.

● Što mislite o novoj sezoni?

— Već ovog vikenda odlazišmo na turneju u Madarsku gdje ćemo sudjelovati na jednom natjecanju i provjeriti sposobnost svojih plivača. Zatim ćemo konstantno raditi i pripremati se za predstojeću sezonu — rekao nam je trener PK »Sibenika« Grozdan Šuperba.

R. TRAVICA

Kuglački savez Šibenik

Pokali pobjednicima

Na prigodnoj svečanosti što je u subotu 13. svibnja održana u Domu boraca i omladine, proglašeni su pobjednici ekipnog, kup, pojedinačnog i natjecanja u parovima seniora i seniorki Kuglačkog saveza Šibenik.

Istodobno su seniori Kuglačkog kluba »Galeb« proglašeni pobjednikom u natjecanju općinske lige. U istom natjecanju kuglači »Elektre« su drugi, a »Šibenik« treći.

U kup natjecanju momčadi »Metalca« je prva u konkurenciji seniora, a »Šibenka« u konkurenciji seniorki.

U natjecanju seniorki u parovima prvo mjesto pripalo je paru Pašić i Jurić iz KK »Metalca«. Plenča i Beer iz »Šibenke« su druge, a Antić i Ergić iz »Metalca« treće. U natjecanju seniora par Zelenović i Borović iz KK »Subičeva« su prvi, a Knežić i Novaković drugi. Treće mjesto pripalo je paru Ban i Radulović iz »Metalca«.

U pojedinačnom natjecanju seniorki prva je Nedra Barić, a druga Danira Beer iz »Šibenke«. Hajdica Jurić iz »Metalca« je treća. U konkurenciji za seniore prvo mjesto je osvojio Nikola Zelenović iz »Subičeva«. Tome Radovčić i Mladen Ban iz »Metalca« zauzeli su drugo i treće mjesto.

Pokale pobjednicima je uručio Milivoj Bošanić, predsjednik Predsjedništva Kuglačkog saveza Šibenik.

Na istoj svečanosti dodijeljene su i diplome Sportskog društva »Obrtnik« za pomoć u organizaciji 34. prvenstva zanatljijskih kuglačkih klubova i društava SR Hrvatske. Diplomu i zahvalnicu je Kuglačkom savezu Šibenik i Goranu Pašić uručio Marko Kovač, predsjednik N. KUZINA

Snimio: G. JURAS

R. T.

Nogomet

Još nije sve izgubljeno?

Možda izgled vrha prvenstvene ljestvice i ne daje velike izglede »crvenima« da se u preostalih 5 kolama mogu domoci putnici koja vodi u elitno društvo nogometnih prvoligaša. Još, međutim sve nije izgubljeno. Prošlonedjeljna pobjeda nad »Radničkim« (3:0) na Subičevcu ostavila je »Šibenik« među pretendentе, sa istina nešto slabijim izleđima u odnosu na »Proleter«, »Olimpiju« i banjalučki »Borac«. Naime prva dvojica imaju tri, a »Borac« iedan bod više od našeg ligara. Banjalučani, međutim, imaju i najveće izglede u ovom kvartetu kandidata, prvenstveno jer u fini prvi svojim navijačima igraju sa Ljubljančanima, Šibenčanima i u posljednjem kolu sa Zrenjanincima. Teško je vjerovati da će iskusni igrači pobjednika Kupa propustiti takvu priliku da ne prigrabe jedno od dva mjeseca koja promoviraju drugoligaše u viši razred natjecanja Prve lige. Protiv Kragujevčana, posebice u završnici susreta igrači su »Šibenika« zaigrali kao prepornočeni, akcije prema vratima gostiju su tekle kao na filmskoj traci, a vodeći zgoditak Marenčić dječava je motivirajuće na ostale igrače. Dugo se, međutim, čeka da igrači trenera Ivana Mikelića i na gostovanju zaigraju eflaksnije. A budovni zaostatak iza vodećih, Šibenčani će upravo morati da nadoknade na strani. Jer do kraja prvenstva kod kuće igraju sa »Kikindom« i »Pelisterom«, dok idu »Leotaru«, »Borcu« (BL) i »Sutjesci«. Dakle bez obzira na druge rezultate prvoligašku vizu »crvene« mogu dobiti potpunim uspjehom sa spomenutim protivnicima. Završnica će bez dvojbe biti neizvjesna i teška. A za takav preokret momčadi sa Subičevca će trebati više mirnoće, samopouzdanja i svakako više sportske sreće koja često nije bila naklonjena igračima u crvenim dresovima.

Jedan od važnih ispita u završnici »Šibenika« polaze sutra (nedjelja) u Trebinju. Šibenčanima bi dva boda bila veća od Leotara, a »Leotaru« bi pobjeda dala izglede u op-

stanak. — Mi moramo jurišati na pobjedu. Naša htijenja za prvoligaškim društvom su velika, a to možemo ostvariti jedino pobjedama izvan kuće, veli prvi vratar »Šibenika« Zoran Slavica.

P. POPOVIĆ

SPORTSKI MOZAIK

POBJEDA METALAC-TEF-a

U pretposljednjem kolu prvenstva Dalmatinske rukometne lige rukometni šibenski »Metalca-TEF-a« postigli su pobjedu u gosmitu protiv »Mercesa« u Makarskoj. Ovom pobjedom izbjegli su zonu ispadanja. »Metalac« ima petnaest bodova i nalazi se na sedmom mjestu. U sljedećem kolu u Crnici gospodari će kninski »Željezničar«.

USPJEH »KOSOVA«

U nastavku prvenstva Međuočinske košarkaške lige Šibenik nije odigran susret između »Subičeva« i »Rasline« jer gosti nisu doputovali na zakazani susret. »Kosovo« kao domaćin bio je bolji od skradinske »Krke«, dok su »Ražine« osvojile nove bodove u susretu sa »Gradom« pobjedom od 2 poena razlike. U ovom kolu bili su slobodni košarkaši »Gajete«. U vodstvu se nalazi tribunjska »Gajeta« sa 17 bodova, a slijede »Kosovo« i »Krka« sa 14 bodova.

POBJEDA »PRIMOŠTENA«

U 3. kolu prvenstva Općinske košarkaške lige Šibenik odigrani su svih susreti a postignuti su očekivani rezultati. »Primošten« je u Murteru pobjedio »Kornataru«, »Tijesno« je kao gost u Stankovima pobjedio »Croatiju«, dok su košarkaši »Varoša« bili bolji od domaćih košarkaša u Vrpolju. Poslije ovog kola u vodstvu se nalaze »Varoš« i »Primošten« sa 6 osvojenih bodova.

NISMO NI PIROVALI, SVE JE BILO ONAKO

Kazivanje Ljubice Čičmirkو

Kad san se rodila, a to je bilo usrid prvog rata, bila sam prvo dite u kući Dina Zlatovića. Ko je tada moga iti misliti da cu biti prva od devet. A, eto, jesan. I nije mi krijo mogu vam reći, iako prvo dite, narodito kad je kuća siromašna, osjeti na sebi puno toga, okusi gorčinu života što se veli. Ali neko mora biti i prvi, je li.

KRUV SE ZAKLJUČAVA

Djetinjstvo i najljepše godine života, nema onog ko to more nadoknaditi bez obzira na sve životne poteškoće, provela sam u Varošu, doli na Mimuncu. Otac imao kuću na Gorici, tamo iza sv. Lovre, ali oženju nepozeljnu ženu, ženu siromašnu i mora ča iz kuće, u stanare. Pa se nastanija u kući Krste Kronje na Mimuncu. Kuća bila ka i većina težački kuća — doli štala, konj i prasci, a gori mi stanovali. Spaval svi skupa u jednoj velikoj prostoriji, po dvoje-troje dice u jednom krevetiću. U tom dijelu grada bilo siromašno, ali i dobrostojeći. Težaci poput Ive Rude i Kronjini di smo mi stanovali imali zemlji, bili ugledni i sve to, ali se opet slabo živilo, kruv se zaključava, mrs takoder, a novaca nije nikad ni bilo. Laurici imali 2-3 kuće, povr nji bili Lauri porijeklom Talijanci, Nine Sekulić, njemu se otac utopija, znate, već je u ono vreme bija napredan.

SILA SAN POD MASLINU I POČELA PLAKATI

A kad smo već kod ljubavi samo da kažen da je to mene uvatilo kad sam bila još mala, U mene se zagleda moj budući, zva se Jere Kronja, bili smo dica i stanovali u istoj kući, njegov čača bila gazda a mi stanari. On bi me onako ka dite zna zagrliti i kazati: »Kad narastem veliki, vincećemo se i to zasigurno«. Puno su nas putu i šibon rastavljaljali, toliko smo bili zaneseni. I tako san do škole bila s Jerom. Ali kad smo teke porasli i Jere posta vragić, stalno me zadirkiva i te stvari, jedanput mi kamonom razbijje glavu i mi se posvadimo. Moja mater vikala i pritila, a Jerina se mater podbola i rekla onako s visoka: »A, čuj, u tebe su same kotule, a u mene gace, što ja tu mogu«. To mišlila na žensku dicu u moje matere, pa njoj bilo još teže, iako su poslin i u našu kuću zaplakali muški i to ne jedanput. Mi se dica brzo pomirila, ali matere su bile idne jedna na drugu još neko vreme.

Kad sam već naresla, imala 16-17 godina, počeli su me gledati i drugi momci. Bili svi fini momci koji su me pitali, ali kako ih dovesti u siromašnu kuću. Jednog smo dana išle prošetati ja i prijateljica mi do drugi gožđa, to bilo kod prve kave put današnji Meteriza, a tuda vodila struja za Crnicu, pa se zvala gožđa, tamo gradani inači isli na vikend, pa se veselito i pivalo. Ja uzen piljak i bacin ga i baš slučajno pogodin jednog momka, on se zva Stipe i bije Slavonac, kasnije je izuzeća za šaltura, krojača, je li. Kad ga je pogodila, on odmah prema meni: »Hvala lijepa, gospodice Ljubica, veli, baš mi je drago.« On pomislio da san bacila oko na nj i evo ti ga odma uvečer udvarati. — Vi se meni svidate, jako ste šesni, znate već kako to muški čine. Ja njenju velim: »Nisi mi odvratan i sve to, ali ja već imam momka. To san rekla iako baš nisan bila sigurna jer san se ponovo posvadila s Jerom, a sve zato što je bija jako brezobrazan i jedanput tija iskoristiti priliku dok san radila u kuhinji i poljubiti me, a ja ga trisnila i tako, Stipe, ot drugi momak, je li, ne budu lin pa brže bolje kod mog čače već sutra. Nade ga u gumbaoni kod Devetovića i sve mu reče.

KAD NARASTEM VELIKI, VINČAT ĆEMO SE

Cača za riješiti me se, bila nas puna kuća, a njegov posal bija nestiguran, radija u ljevaonici, u sufidi dije današnja Tvorница, bija poslovoda, pa čim dođe lito i nema kiše, nema ni posla, pristane i obeća me Stipe. Stipan me odmah tija zaručiti i zaručića me, kupija mi niku haljinu, dođe sa 2-3 prijatelja u kuću i zapivaju. Kad evo ti poslin Jere. — A što ono sinoć u Zlatovića pivaju, pita on moju mater. — A Ljubica mi se zaručila za onog Slavonca, veli ona. Kad to čuju uvatila ga muka. Došlo mu se ubiti, ali nije tija meni pokazati. Ona me tepija, tepija i jedanput, ja se taman

vraćala iz tete, me iščeka i reče da doden gori da mi ima nešto reći. A mene nešto vuče, vuče. On veli: »Cestitan», a meni ka da su se noge osikle, jer to nisan očekivala. Isto rečen hvala, — Ostava ga, veli. — A kako? More se ubiti radi mene. — Ako se uđaš za njega, ubiću te na dan vinčanja, tebe pa sebe. Ja ga pogledam, bilo mi isto to dragi čuti, ali ne smis pokazati. Tako meni Jere, onda ja počnem tražiti mane u Stipanu i di ji nije bilo. Onda se natluju i Stipe, počne mi zamirati da san ga privarila. A Jere zapeja pa stalno za menom, Gorovija mi, pobignimo u Split, tamo vamo. Ja se bojala, a i ko bi u tudi svit. To sve vidi mater i reče čaci. Cača me onda zatvori u kuću i nikud vanka. Onda se Jere povjeri svojoj teti, zvala se Tonka Kero, i reče joj sve što je na stvari, pa Jere pismo teti, a teta meni, I tako smo održavali vezu. Tako se dogovorimo da pobignemo. On tija da me izazove Tonka, da reče materi da joj nešto triban, pa tako i bilo. Ja se lipo obučen, nisan bila sigurna očemo li i u Split, i mi krenemo vanku grada. Iza bolnice naša sačeka Jere, on bija obučen ka da ide u polje, vidin ja da nema ništa od dalekog puta. Da mi bude još teže, kad smo se već zaputili u Oblić, u polje, trevin susida Matu Stančića i on reče da će me kazati materi. Kad došli u polje, Jere reče: »Ljubice, ostaćeš ode sa mnom. Ja se pripanem, okreñem se i otinem pobići, ali mi cipelica na take zapela u blato jer dan ranije upravo pala kiša i tu ostanem. Pa san sila pod maslinu i počela plakati. I tako smo tu noć proveli u polju u čemenu od jednog Grandesa. Sutra ujutro dođe Tonka i mi se vratimo u grad. Živili na ružne tri mjeseca, onda se vinčamo u jedanajstom.

Lj. Čičmirko

NEVJERNA JE MOJA DRAGA

I tako smo se vinčali ja i moj Jere. Njegova mater i njegova baba nisu bili zadovoljni, moj čača nije zadovoljan. A u jednoj kući stanujemo. Nismo ni pirovali, sve bilo onako. Jeri ljudilo i to što je Stipe dolazi s kapelon pod ponstru i piva: Nevjerna je moja draga za drugog se uđala. Ja velin nek piva, on piva vanka a ne u našu kuću. Onda Jere ode dvi godine u vojsku, ja ostala trudna i 1936. godinu Soniju. Kad Jere doša iz vojske, bija već simpatizer KP. Svakog Prvog maja iša sa Vukićevićem, Devotom, Begom, vozili se i dandinjerom kroz grad i dalje prema Bilicama, imali crvene karavne i zapućku od odijela. Onda se osnovali RS, Jere radija na blagajni. U to vreme bilo vojske u gradu, sve poštene cure bižade od vojske, a one koje to nisu činile zvali soldatise. Ali kad se jedna Jurasovica s Jamnjaka, bila impozantna i prava lipotica, uđala za jednog Crnogorca podoficira, pa se počela lipa oblačiti, ići boršon u spizu itd. vidilo se da se i s vojskom more lipi živiti. Onda ušlo u modu udati se za oficira ili podoficira. Tako se Marija Milica, šešnica i bogata, mogla je birati di će se udati, uda za podoficira Nadovezu, čaču od onog nogometnika.

RAT SE ĆUTIJA NA SVAKOM KORAKU

Onda se puno počelo pričati o ratu, a rat se ćutija na svakom koraku. Jere je izuzeća zi-

darski zanat i zaposlja se u Tvornicu. On je već tada radija na partijskim zadacima, čimile su se pripreme za odlazak u partizane. Bila organizirana grupa za odlazak, a činili je, neću van moći bas sve nabrojiti jer su o toga prošle godine, a većina imena je uklесana na spomen ploči na Pisku i Drnišu di su neki strešljani. U toj prvoj grupi bila Zdravko Bego, Božo Blažević Žandala, Mate Pivac koji je umra, onda vam je bila Andelko Ninić, onda taj najstariji što je rukovodila, zva se Vukićević, zatim brat mi Paško-Momčilo Zlatović, pa Jere Kranj, muž mi, onda malj od Radetića, Gamboc Grubišić. Kad se sastajali, sestra mi čuvala stražu. Jere puno satila od kuće, bija vamotamo, ja bila mlada i ljubomorna, on to očutija po reka: »Ne mogu vako, drugovi, moran reći ženi, iman problema«. Onda mi sve lipo reče, a ja njemu: »Ako si ti lud, nisan ja, kud ču s dicon, jer san upravo nosila u drobu i drugo dite«. Onda on meni — te ova naša stvar, te lipo budućnost, svi jednaki i sve redon. A taj zadnji dan kad je triba otiči ništa mi nije govorila, samo me nikako tužno pogledava ka da je zna da se više nikada nećemo viditi. Vrtija se nešto po kući, poslin došli prijatelji i natukli bajama, a mene pošalje u polje. Osta u kući s malom od pet i po godina. Kad se vratila kući, a mala prida me, ona sve špijala i pratila oca u stopu. — Mama, kaže, naš tata je lud, ukraje sav salam i kruv iz kuće i stavio u veliki rukavac, pa se još pokrija kaputom, iako nemoš od vrućine, i nekuda otiša. Kad mi to mala rekla mene nešto presliko po nogama, odma san promislila o čemu se radi. Nekako se pokrenem i pod cvićem vidin bili papir, njegovo pismo. — Čuvaj dicu i sebe, piše. Ovo neće dugo trajati. I tako je otiša bez dovidenja, nije me ni poljubila na rastanku. Otišla 11. VIII. a 19. VIII. ih strlijalo u Drnišu. Njega, Kukila, Polića... Veza bila slaba, a neprijatelj puno jak da bi se uspijeo. Ostane takо s jednim ditetom u naranku, a s drugim u drobu, a valjalo je živiti. Uza me je ostala i svekrva o kojoj san se morala brigati. Snalazila san se, radila i tamo i vamo, dohvatala nešto od crvene pomoći, u bivšoj badžani pomagala kuvati na tri kotla za partizansku sirotinju.

OKRUŽENA SA DVI SVEKRVE

Franu, Franu Čičmirku san upoznala 1946. Tome je najviše pridomila svekrva. — Čerce moja, govorila je, za mladu ženu nije ostati sama, a triba misliti i na dicu. Svekrva me više udala nego ja. Frane radija na željeznici, bija drugo godište, bija nosilac Spomenice i prvoborac ka i moj Jere, s prvom ženom nije imala dice i zna da neće više imati, pa me i to prihvakuje, jer san znala da će moju dicu prihvati i svoju. I tako se uđaš po drugi puta. Sa mnom živila svekrva, mater od prvog muža, a Franu dovede i svoju mater, pa san bila okružena sa dvi svekrve. Frane bija uvjereni ateista do zadnje 1984. godine, njega ništa nije moglo pokolebiti u ono što je virova čitavi život. Bijala je stroga, bija ozbiljan, ali voljila je mene i dicu.

Nisan je puno radila u državne firme, tek sedam godina u oficirsku menzu, iako san mogla po školi, ali tako bila prilike. U školu san išla u sv. Luce, kako i zašto baš u sv. Luce i danas se čudim jer to bila škola za finiju i bogatiju dicu. Vele da je za mene plačala teta Elena Karadori, ali svejedno — ko se moga miriti sa Boženom Lušićem, pa Šupukovicom poslovnu ženom od dra Vučetića, onda malom Grinavom. Učiteljica bila časnica, Tereza se zvala, bila šešnica i pametna, ali mene nije mirisala. To san ka dite osjećala. Biće se i ona čudila kako san ja dospila u elitu. Moji meni nisu mogli dati ono što je imala Božena Lušić, čer od trgovca. Dode brat, dode sestra, mačaju mi zadaču, kako neće kad nas u kuću bilo puno, a učiteljica odma se mnom u kantun klečati na kukuruzu. Isto tako kad su zadače imale magareće uši. Kad san bila u treću godinu, oduzmu im pravo da drže školu, meni učiteljica dađe jedinicu iz računa. Znala san da tu ima nepravde, ali san s takom ocjenom nastavila školu u sv. Frane. Tamo san bila medju boljim đacima. U sv. Frane završim 5 razreda pučke i upisem prvi gradanske. Učiteljica mi bila Marija Vidović, bila uđata za nekog berlu Vidovića, poslin je potiraju iz škole zbog neki njezini nastupa. Onda su me ispisali iz škole, jer mi je mater obolila, a ka najstarije dite imala san i druge zadatke.

Pribilježio: ŽIVKO SARIC

NAGRADNA IGRA „ATLASA“ I ŠIBENSKOG LISTA

1. NAGRADA: sedmodnevno krstarenje po Jadranu za dvije osobe m/b „Ambasador“ (kolovož 1989.)
2. NAGRADA: trodnevni izlet za dvije osobe u organizaciji „Atlasa“ u jedan od jugoslavenskih turističkih centara za Dan Republike
3. NAGRADA: šest jednodnevnih izleta glijserom na Hvar (srpanj 1989.)

»ATLAS« PUTNIČKA AGENCIJA DUBROVNIK SA SVOJOM FILIJALOM U ŠIBENIKU PRISUTNA JE VEĆ 22 GODINE.

»ATLAS« FILIJALA ŠIBENIK ORGANIZIRA,

SERVISIRA, NUDI: Prevozna aviodokumentacija za JAT, ADRIA-AIRWAYS, KLM, LH, SAS, SR, OF i sve ostale domaće i svjetske avio prevoznike na salteru »ATLASA«

- AVIONSKU PREVOZNU DOKUMENTACIJU
- PUTOVANJA U ZEMLJI I INOZEMSTVU
- HOTELSKI SMJEŠTAJ
- MJENJAČNICU
- TURISTIČKE I OSTALE INFORMACIJE

PRI »ATLASOVOM« FILJALI U ŠIBENIKU DJELUJE I ART AGENCIJA »SEBASTIAN« U KOJOJ MOŽETE NABAVITI ATRAKTIVAN DESIGN PROGRAM.

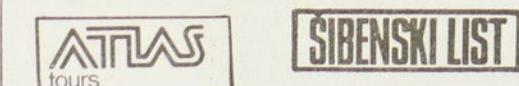
Nagradna igra organizira se u četiri kola. Kupone s upisanim točnim odgovorima i vašom točnom adresom sačuvajte do kraja igre i sve zajedno u koverti pošaljite na adresu: Informativni centar, Šibenik, Božidara Petranovića 3 (za nagradnu igru). O točnom datumu izvlačenja nagrada obavijestit ćemo vas u jednom od narednih brojeva »Šibenskog lista« i preko Radio-Šibenika.

Nagradno pitanje

2. MODERNO OPREMLJEN PUTNIČKI BROD KOJIM »ATLAS« ORGANIZIRA SEDMODNEVNA KRSTARENJA JADRANOM OD 4. LIPNJA DO 24. RУJNA 1989. NOSI

IME:

- a) Ambasador
- b) Dubrovnik
- c) Jadran

KUPON BROJ 2

ODGOVOR: _____

IME I PREZIME: _____

ADRESA: _____

U prizemlju robne kuće „Šibenka“

(šalter »Jadrantoursa«)
Sve vrste rent-a-car usluga
RADNO VRIJEME: 7.30 — 12 sati,
18 — 20 sati
TELEFON: 26-860

POKLON BON

naša ideja - vaša korist

Ugostitelji, frizeri, kozmetičari, cvjećari, serviseri... Ako ste propustili priliku reklamirati svoje proizvode ili usluge učinite to kupnjom prostora u »Šibenskom listu«. Pružite mogućnost svojim kupcima da ćeće kupuju kod vas ili se služe vašim uslugama

KRKA

PREHRAMBENO PODUZEĆE ŠIBENIK

tel. 26-197; 28-920; 29-975

DIJETIN griz s užitkom

DIJETIN — visoko proteinsko pecivo, idealan proizvod za djecu i dijabetičare te za održavanje vitke linije.

DIJETIN — posjepuje probavu i spriječava nepotrebno nagomilavanje salta.

DIJETIN — za jačanje fizičkih i umnih sposobnosti vašeg tijela te proizvod za vedro raspoloženje.

DIJETIN — u svim samoposlugama i proda

vaonicama kruha i pekarskih proizvoda.

PROIZVODI »KRKA« PREHRAMBENO PODUZEĆE ŠIBENIK

Iz matičnog ureda

Rodenje

Dobili kćerku: Jere i Milena Grujia, Dragica Vuković, Ivica i Marina Vrankulj, Josko i Anka Pulić, Darko i Mandića Caleta-Car, Jadran i Irena Huljev, Marinko i Vedrana Bagić, Tomislav i Jovanka Vašić, Branislav i Dragana Matić, Nenad i Julija Mikić, Joško i Dragana Grubišić, Krste i Mladenka Budimir, Ivica i Mladenka Malenica, Jovan i Dušanka Lalić, Ivica i Marica Pulić, Vladimir i Snježana Filko, Željko i Suzana Tabula, Refik i Izeta Mešić.

Dobili sina: Jere i Snježana Bakotić, Milan Mecanov i Nevenka Bulatović, Mladen i Vera Periša, Vladislav i Zdenka Brusnac, Dragutin Šanić i Ksenija Škugor, Goran i Marija Klarić, Bruno i Ana Bedrića, Boris i Dijana Mudronja, Miran i Željka Lapov, Ivo i Jadranka Bolanča, Zoran i Bran Mandić.

Vjenčani

Barbara Reese i Husejn Biogradić.

Umrla

Stipan Mikelić (88), Mario Lucić (4), Jela Samohod (64), Ive Zafranović (62), Paško Brajković (80), Stipe Juras (80), Ante Silov (84), Ante Marković (73), Andra Čobanov (68), Franjo Renje (60), Tonka Baraća (81), Rajko Mamić (48), Duro Sarić (54), Nedjelj-

ko Matijaš (58), Marija Junaković (76), Mijo Peran (50), Stipe Erceg (62).

DALI KRV

U Službi za transfuziju Medicinskog centra u Šibeniku dobrovoljno su dali krv: Stevana Dukanović, Đoko Kolondžić, Ivan Đira, Zlatko Kerić, Trajče Temelkov, Joso Spahić i Branko Ivić (SOUR »B. Kidrić«), Drago Vuković (Klub DDK Crvenog križa), Goran Španja, Ljubo Špadina, Slobodan Severdija, Željko Silov i Miljenko Mejić (TEF), Pavao Jelić (Primošten) Milomir Šehić, Joško Babačić, Petar Kukoč, Goran Raguž, Zora Nogulić, Petar Mijatović, Aleksa Perišević i Vice Erceg (MTRZ), Zlatko Vrzić, Dragan Batinić, Milan Juras, Josip Zorićić, Dragan Drača, Mirko Todorović, Živko Troskot, Marinko Kovač, Ante Rajčić, Ratislav Kandić, Slobodan Perišić, Boris Renje, Slavko Mejić i Drago Erak (ATP), Rokica Ferara, Branko Ferara, Neven Ferara i Bogdan Ferara (Tribunj), Đino Lugočić, Milivoj Juričev-Grinj, Ante Roca, Radojko Ivas i Rolando Španja (Vodice), Rajko Milošević, Damir Kožić, Jakša Kordić, Željko Tošić, Tomislav Čobanov, Zdravko Rujević i Dane Soda (Šibenik).

Općinska organizacija Crvenog križa zahvaljuje svim donacima.

Kretanje brodova »Slobodne plovidbe«

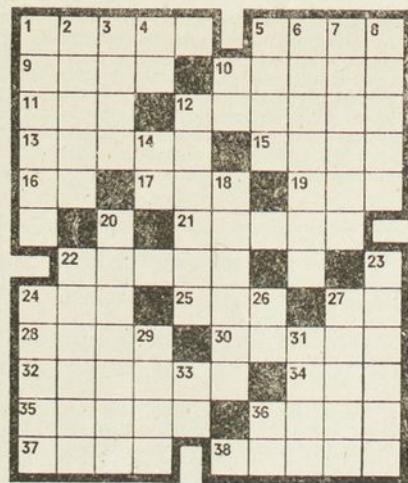
STOLT EXPORTER — u Houstonu, **STOLT USKOK** u Yokohami, **JABLICA** — u Tian Jianu, **ŽIRJE** — u Port Kembli, **BIHAC** — u Chicagu, **SUBICEVAC** — plovi za Dun kerque, **DINARA** — u Rijeci, **BARANJA** — na putu za Tilbury, **J. DALMATINAC** — u Banjulu, **S. MATAVULJ** — u Abidjanu, **MURTER** — na putu za Angra dos Reis, **KORNAT** — na putu za Napulj, **BILICE** — na putu za Veneciju, **SKRADIN** — na putu za Kazablanku, **VIDICE** — u Izmiru, **BORUSSIA** — na putu za Jakarta, **SUBOTICA** — u Nemrut Bayu, **ZLARIN** — na putu za Dakar, **BIOGRAD** — plovi za La Speziju, **DRNIS** — u Šibeniku, **PRIMOSTEN** — u Rijeci, **KRAPANJ** — plovi za Gdansk, **PRVIĆ** — u Rendsburgu, **ROGOZNICA** — u Kardeljevu.

VODORAVNO: 1. Pisar, 5. Premijerna točka na zemljistu, 9. Utvara, sablast, 10. Priroda, čud, 11. Sprat, etaža, 12. Žensko ime, 13. Ljetopisi, godišnjaci, 15. Općinsko područje u Vojvodini (hatar), 16. Automobilска oznaka za Niš, 17. Albanska telegrafika agencija (krat.), 19. Osobna zamjenica, 21. Jedna Brešanova drama, 22. Gl. grad jedne susjedne države, 24. Popodnevni sastanak mladih, žurka, 25. Naziv, 27. Kem. znak za iridijski, 28. Navalna, napad, 30. Pasta, mast, 32. Nagib, padina, 34. Katran, 35. Strogočka muza ljubavne poezije, 36. Vrsta crnogorce, 37. Ime pjevačice Turner, 38. Mjera za dragocjenosti.

OKOMITO: 1. Naum, namjera, 2. Mužjak jedne domaće životinje (množ.), 3. Rodbinski naziv, tetka, 4. Konj, 5. Dvosjekli bođež, 6. Spretni govornici, 7. Vrsta domaće tjestenine zrnata oblika, 8. Obri, 10. Kem. znak za natrij, 12. Kolosi, divovi, 14. Jedna glazbena oznaka, 18. Žiteljka Anama, 20. Pun strasti, čuvtven, 22. Tvorci nekog dijela, 23. Ugašeni vulkan u Turskoj, 24. Dio odjeće, jaketa, 26. Kem. znak za erbij, 27. Poluparazitska biljka, 29. Stručak cvijeća, 31. Vrsta krm. spoja, 33. Str. kratica za broj, 36. Osobna zamjenica.

LJ. JELOVČIĆ

KRIŽALJKA

MALI OGLESNIK

TELEFON: 25-822

IZNAJMLJUJE se poslovni prostor, 100 4etvornih metara, u Vodicama (kod »Marjan« gospodnice — magistrala). Prostor pogodan za svaku djelatnost. Zainteresirani se javiti na telefon 23-772 ili na adresu: Prolaz B. Dulibića 3. (241)

POVOLJNO prodajem bas pojačalo »Marshal« 100 W i bas gitaru »Framos« s koferom. Telefon 23-772. (242)

PRODAJEM ili mijenjam »Vespu 150 GL« za »automatice« uz nadoplatu. Telefon 22-057, I. Ribara 23/3. (243)

VRLO POVOLJNO prodajem dobro očuvani komplet: trojed, dvosjed i dvije fotelje. Ponude na telefon 27-522. (244)

SKOTSKE OVCARE — LESI stenad s rodovnikom, momentalno jedino leglo u Jugoslaviji kome su ova roditelja šampioni ljepote, prodajem. Otac stenadi na reklamama i plakatu »Velda«. Telefon (041) 566-349. (245)

PRODAJEM dijelove za »Škodu 110«: getribu s poluosovinama, četvero vrata, siceve i druge dijelove. Javiti se na telefon 28-417. (246)

IZNAJMLJUJEM poslovni prostor, 25 4etvornih metara, u centru grada. Javiti se na telefon 26-617 od 20 do 22 sata. (247)

ZA SVE TEGOBE I BOLOVE KOJI nastaju zbog deformacije kralježnice vršnim terapiju u kombinaciji kiropraktike (namještanje zglobova), specijalne masaže. Za detaljne informacije 26-499 Brailo. (248)

PRODAJEM 600 4etvornih metara zemlje sa započetom gradnjom objekta od 90 4etvornih metara na lijepom položaju sa desne strane ceste u Biličama — Gatare sa građevinskom dozvolom. Telefon 25-760 ili 26-367. (249)

MIJENJAM jednosoban, sunčan, društveni stan na prvom katu, pokraj autobusnog stajališta na Šubićevcu za veći. Ostalo po dogovoru. Zainteresirani javiti se na telefon 26-456 svakog dana od 18 do 22 sata. (250)

IZNAJMLJUJEM u centru grada, u vrlo prometnoj ulici, prostoriju od oko 30 4etvornih metara za tih obrot. Informacije na telefon 32-388. (251)

MIJENJAM stan, 54 4etvorna metra, I. kat, za isti ili sličan na višem katu u Šibeniku. Telefon 27 955. Nazvati samo radnim danom. (252)

PRODAJE se teren u Biličama, gradnja dozvoljena, struja i voda u blizini. Javiti se na telefon 35-572 ili na adresu: Maksimilianović, B. Kidriča 46/6. (253)

TUŽNO SJECANJE

na voljenog supruga, oca i djeda

GOJKA BARANOVIĆA

28. V. 1986.

28. V. 1989.

Tugom i ljubavlju njegovi najmiliji: supruga Flora, kćerke Erna i Danila i sin Vinko s obiteljima.

(066)

U SJECANJE

na našu dragu suprugu, majku, baku i prabaku

MARIJU JUNAKOVIĆ

1. I. 1913.

10. V. 1989.

S ljubavlju i poštovanjem uvijek će te se sjećati: Suprug Joso, sin Ante, nevjesta Ankica, unučad Daniela s obiteljji, Joško i Goran. (067)

U SJECANJE

IVE GULIN (Crni)

31. V. 1988.

31. V. 1989.

Ostaješ voljen, nezaboravan u srcu onih koje si volio. Spomen na tvoj dragi lik čuvaju: supruga Rajna, sinovi Mirko i Živko s obiteljima. (068)

U SJECANJE

na našu voljenu suprugu, majku i baku

LJUBINKU BAŠIĆ

27. V. 1986.

27. V. 1989.

Tvoj lik i dobrotu zadržat ćemo u trajnom sjećanju. Suprug Ante i djeca s obiteljima (069)

Stavovi i mišljenja: što smeta izgradnju tvornice vode

Piše: Davor CUKROV

Kako odrediti zone sanitарне заštite

Jedan od razloga zbog čega nisu izdati sanitarni uvjeti za planirani vodoopskrbni objekt leži u činjenici da Skupština općine Šibenik nije bila u stanju obaviti svoj dio posla stoga što određivanju zona sanitарне zaštite prirode mora prethoditi hidrološko i hidrogeološko istraživanje. Kočnica je, međutim i u tome što Skupština općine Šibenik može samo na svom teritoriju odrediti zone sanitарne zaštite, ali ne i na području susjedne općine Drniš

U provedbenim odredbama prostornog plana NP »Krka« koji je pred usvajanjem navodi se: »Uvjeti uređenja prostora za izgradnju vodoopskrbnih objekata na Lozovcu moći će se utvrditi tek nakon što se odredite zone sanitарne zaštite zahvata vode i zaštitne mјere u smislu odredbe člana 87. Zakona o vodama. Uvjeti uređenja prostora za objekte iz prethodnog stava neće se moći utvrditi ukoliko će mјere zaštite vodozahvata isključivati realizaciju ostalih sadržaja i obavljanje drugih aktivnosti planiranih ovim prostornim planom.«

Pravilnikom o zaštitnim mјerama i uvjetima za određivanje zona sanitарne zaštite izvorišta vode za piće Visovačko jezero kao budući vodozahvat tretira se akumulacijom vode za piće. S obzirom na to da se oko izvorišta ili akumulacije vode za piće određuju zone sanitарne zaštite, prva zona bi trebala obuhvatiti najvjerojatnije cijelo Visovačko jezero uključivši dio protoka i zaštitne taložnice na ušću pritoka kao i granični obalni pojas uz akumulaciju, koji mora biti širine najmanje sto metara horizontalne projekcije. U članu 17. spomenutog Pravilnika navodi se što je sve zaborljeno na području prve zone.

SPECIFIČNOST KRŠNOG TERENA

Između ostalih zabrana spominje se upotreba svih vrsta plovila, sporovni na vodi, te kupanje u akumulacijskom jezeru i pritocima, javni promet vozila i pješaka, svako poljoprivredno iskorištanje tla itd.

Jedan od razloga, zbog čega nisu izdati sanitarni uvjeti za planirani vodoopskrbni objekt, leži u činjenici da SO Šibenik, koja prema spomenutom »Pravilniku« treba od-

rediti zone sanitарne zaštite, nije bila u stanju obaviti svoj dio posla iz razloga što određivanju zona sanitарne zaštite prethode, prema članu 4. »Pravilnika«, hidrološka i hidrogeološka istraživanja, zbog specifičnosti kršnog terena.

Jedan od razloga bio je i taj što SO Šibenik može samo na svom teritoriju odrediti zone sanitарne zaštite, ali ne i na području susjedne općine Drniš, s obzirom na to da granica ovih susjednih općina prolazi sredinom Visovačkog jezera, a SO Drniš nije dijelila mišljenje susjedne općine u vezi s tom namjenom prostora.

IZGRADNJA REGIONALNOG VODOVODA

Svima nama je jasno da voda život znači i da vodoopskrba pred svim drugim djelatnostima ima prioritet. Dilema »tvornica vode« ili Nacionalni park ne bi bila tako teška kad ne bi postojao alternativni projekt vodoprivrede o izgradnji regionalnog vodovoda Drniš, Šibenik, Trogir, Kaštela. O prednostima tog Projekta da sada je mnogo rečeno, neće biti naodmet da se u kratkim crtama još jednom podsjetimo na: regionalni vodovod bi se opskrbljivao vodama izvora Miljacke i Ćikole znatno bolje kvalitete. U slivnim područjima tih izvora nema zagadavača, ni gradskih aglomeracija ni industrije, jer se radi o gornjem toku i slivnom području Žrmanje koja prehranjuje izvor Miljacke, na desnoj obali Krke nasuprot hidroelektrane Manojlovac, kao i o planinskom masivu Svilaja. Sira društvena zajednica imala bi više razloga da zaštiti cijelo slivno područje Žrmanje i Krke kao rezerve vode za piće za ovaj dio jadranske obale i zaleđa.

BRANA KOD PRIVJESA

Nadalje, prema dosadašnjim istraživanjima karakteristika izvora Ćikole, koja bi se trebala još intenzivirati, predviđa se da bi osam mjeseci u godini ovaj izvor bez ulaganja energije, dakle prirodnim padom, mogao opskrbljivati regionalni vodovod. U sušnim razdobljima, dakle ljeti, u pogon bi stupale uz izvor Ćikole, izvori Miljacke. Recimo, kad ni ove količine izvorske vode u dalekom будуćnosti ne bi mogle zadovoljiti potrebe regionalne vodoopskrbe, vodoprivreda ras-

polaze s projektom izgradnje brane tj. akumulacijskog jezera kod Privješa u gornjem toku Žrmanje.

S obzirom na to da voda rijeke Žrmanje kod Mokrog polja ponire ijavlja se kao izvori Miljacke, potreba za dodatnim količinama pitke vode mogla bi se regulirati iz ove akumulacije. Jedna snažna radna organizacija koja bi gospodarila ovim regionalnim vodovodom mogla bi angažirati mnogo više stručnjaka za svaki segment u složenom procesu vodoopskrbe. Izvorske vode znatno je lakše zaštiti od otvorenih vodotoka kod kojih nikada nismo sigurni da će se uzvodno dogoditi neki nesretni slučaj zagađenja većih razmjera.

KAKO SANIRATI OTPADNU VODU

Na kraju ovih razmišljanja treba se prisjetiti sve većih zagađenja koja stižu iz gornjih tokova Krke i Ćikole. Ovo bih potkrijepio dvjema konstatacijama koje sadrži »Informacija« Izvršnog vijeća SO Knin od 8. lipnja 1988. godine: Industrijski pogoni Knina... nisu u stanju svojim sredstvima bilo što poduzimati za kvalitetnije i trajnije razrešenje otpadnih voda, a isti je slučaj i sa gradskim otpadnim vodama. Stalnim praćenjem stanja kvalitete voda rijeke Krke od strane Zavoda za zaštitu zdravlja — Split, registriran je stalni pad kvalitete rijeke Krke poprimajući zabrinjavaće razmjere.«

I na kraju još jedno pitanje: Zbog čega vodoprivreda ne prati predviđenom dinamikom izgradnju vodoopskrbnih objekata općine Šibenik koji proizlaze iz »dugoročnog programa izgradnje vodoopskrbnih objekata općine Šibenik.«

REAGIRANJA

Svi su poslovi jednak glavni

Citajući članak »O smeću, griljama, parkiranju i ruševinama« novinarke Jordanke Grubač objavljen u »Šibenskom listu« od 20. svibnja 1989. godine nisam imao razloga da se s većinom izloženog ne složim, dapače podržim sve ono što pridonosi ekološkim akcijama pogotonu na čišćenju grada i općine. Slažem se i sa potrebom osiguravanja parkirališta za stare povijesne jezgre ukoliko im se »oduzme« parking na obali. Stovise smatram da bi i stanovnicima perifernih gradskih predjela također trebalo osigurati parking za dolazak u grad, pogotonu što se ne možemo pohvaliti niti izuzetno čestim, a niti redovnim gradskim autobusnim linijama.

No, ima u tom članku i onoga sa čim se ne mogu složiti, ne samo kao građanin nego i kao čovjek koji se pokušava baviti poslom na zaštiti spomenika kulture. To se prije svega odnosi na novinarkino razmišljanje o tome mogu li ili ne ostati grillje na kavani »Medulić«. U svom članku J. Grubač ne prihvata kao razložno obrazloženje koje sam dao u »Šibenskom listu« vezano za mogućnost da se takve grilje pojave u tim prostorima napominjući da ono što ne znamo da li je bilo i kako je bilo ne možemo

reinterpretirati, pogotovo ako nemamo niti u analogijama na nekom drugom objektu u gradu.

Umjesto toga J. Grubač nudi zaista originalno razmišljanje po kome »kao što 50 posto pretpostavke otpada na mogućnost da jesu, tako i 50 posto otpada na mogućnost da nisu«. Vrlo cijenim navedenu novinarku ali je molim da mi taj princip malo šire obrazloži. Naime, u stručnoj literaturi iz oblasti kojom se bavim nisam našao na slične pretpostavke. Ukoliko je njen princip primjenjiv mi smo rješili sve brige na obnovi spomenika.

Navesti će jedan primjer. Nalazimo se pred zgradom recentne forme koja se nalazi u povijesnom prostoru. Objekt je rušen i potrebno ga je obnoviti (preoblikovati), no za to nema svih potrebnih elemenata. Problem ćemo rješiti prema ponudenoj formuli novinarke Jordanke Grubač po kojoj je sve što god prepostavimo 50 posto za, dok je drugi 50 posto protiv. Mi ćemo, naravno, odabratih onih 50 posto koji nama odgovara.

Nažalost, taj problem nije tako jednostavan, a obnova spomenika ne provodi se po principu »kako nam se sviđa«, a kako to nudi novinarka J. Grubač. Faksimilizacija objekta ili

reinterpretacija dijelova objekta moguća je ako nema nimalo dilema o nekadašnjem izgledu, a ako dileme postoje tada se primjenjuju druge metode.

Dio članka koji se odnosi na Odbor gradite ljskog nasljedja Šibenika kao »izvanredne izmišljotine« ne bih komentirao ali moram komentirati rečenicu koja glasi »Najposljede je i Zavod za zaštitu spomenika kulture odlučio da više ne vodi NAVODNO dovoljno ljudi pa zbog Odbora pati onaj glavni dio rada Zavoda«

Prvo, Zavod ne obavlja administrativni dio poslova za Odbor i to novinarka vrlo dobro zna. Zavod izvršava finansijski plan Obnove graditeljskog nasljedja što nema nikakve veze s administrativnim poslovima za Odbor. Zavod UISTINU nema dovoljno stručnih izvršilaca, a ne navodno kako to ističe Jordanka Grubač, Novinarki bi također trebalo biti jasno da zbog izvršenja poslova za Odbor ne pati »glavni dio poslova« već onaj kojeg financira RSIZ kulture i kojeg smo dužni obaviti prema ponuđenom programu RSIZ-u kulture. Što se tiče glavnog i manje glavnog posla mi ga u zaštiti ne dijelimo jer je svaki posao na spomeniku jednako »glavni«.

Prof. JOSIP CUZELA

Na platou tvrđave predviđa se postaviti pokretnu ugostiteljsku radnju, te u prostorima tvrđave ospo biti mali sanitarni čvor. U ulaznom prostoru tvrđave bili bi izloženi panoi koji bi dali osnovne informacije o tvrđavi, njenoj izgradnji i graditeljima

Starine pod ruku s turizmom

Pomorska utvrda Sv. Nikole na ulazu u kanal Svetog Ante jedan je od najznačajnijih spomeničkih objekata XVI. stoljeća ne samo za Šibenik već je od značaja i u evropskim prostorima. Neka rješenja vojnog graditeljstva prvi put uopće se primjenjuju upravo na tom objektu što mu daje poseban značaj.

Nažalost, tvrđava do danas nema namjenu niti ju je moguće razgledati. Vecina građana i posjetilaca Šibenika nije u mogućnosti upoznati taj, po svemu, izuzetan objekt.

Od prije petnaestak godina tvrđava je prestala biti vojni objekt u funkciji budući da su je vojne vlasti ustupile općini Šibenik. Objekt je bio u zapuštenom stanju iako konstruktivno vrlo dobro sačuvan. Loš dojam ostavlja su hrpe šuta na nadgradu tvrđave, neuredni nadsvodeni prostori tvrđave, nekontrolirani rast raslinja koji je ugrozio sistem odvodnje oborinskih voda s platoa tvrđave ali i ugrozio zidane grudobrane. U dijelu tvrđave bio je urušen svod.

Akcija zaštitnih radova na tvrđavi teče od 1979. godine. U razdoblju od nekoliko godina izvršeni su poslovni bitni za sprečavanje daljnog propadanja tvrđave: obnovljena su glavna ulazna vrata, uklonjene recentne građevine sa platoa tvrđave uključujući i signalnu stanicu koja je tu bila postavljena 1911. godine, uklonjene hrpe zemlje i šuta, obnovljen dio svoda koji je nedostajao i topovski otvor nad njim.

ma. Nakon što su obavljeni ti preventivni radovi trebalo je pristupiti hidroizolaciji platoa iz razloga što je sa platoa kroz svodove prodrala voda u unutrašnjost tvrđave. Ova voda topila je opeku koja se nalazi u podgledu svoda.

Projekt hidroizolacije platoa izradila je prošle godine RO »PLAN« iz Šibenika. Na osnovi tog projekta

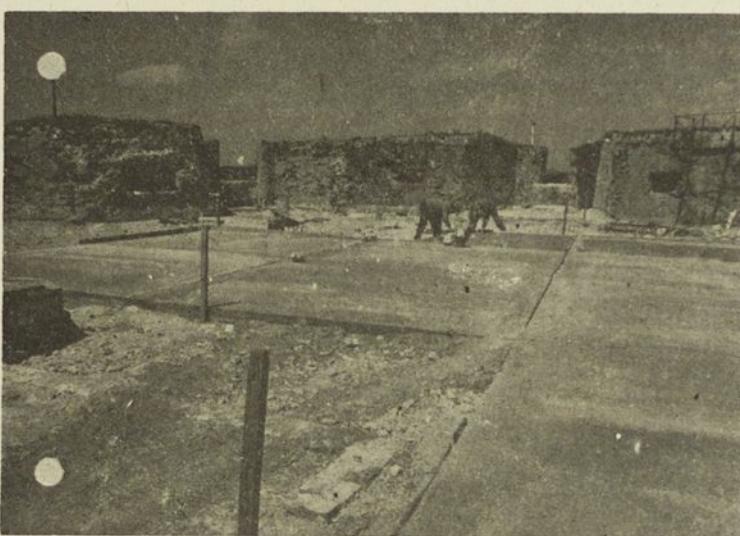
pristupilo se krajem 1988. godine radovima na hidroizolaciji i to u dijelu tvrđave koji na platu nije bio popločen kamenim pločama već je imao betonsku podlogu (torion). Ovi radovi, na površini od 640 četvornih metara, su u toku, a izvodi ih RO »Komunar« sa kooperantima. Prema ugovoru sa izvodačem radova hidroizolacija platoa bit će izve

dena do nivoa kamenih ploča. Paralelno s tim radovima, a uz punu podršku Izvršnog vijeća Skupštine općine Šibenik izvode se radovi na osposobljavanju tvrđave da primi prve posjetioce.

U tu svrhu Zavod za zaštitu spomenika kulture izradio je program najnužnijih radova na tvrđavi s troškovnikom i projektom pristupne rampe glavnim ulaznim vratima s pokretnim mostom te drvene rive uz pokos tvrđave. Izvedenjem ovih radova tvrđava bi mogla primiti prve organizirane posjetioce. Na platu tvrđave predviđa se postaviti pokretnu ugostiteljsku radnju te osposobiti u prostorima tvrđave mali sanitarni čvor. U ulaznom prostoru tvrđave bili bi izloženi panoi koji bi dali osnovne informacije o tvrđavi, njenoj izgradnji i graditeljima.

Svi programom predviđeni radovi trebali bi se završiti do sredine lipnja kako bi nakon toga tvrđava u svoje prostore mogla primiti sve one koji se žele upoznati s izuzetnim primjerkom renesansnog vojnog graditeljstva.

Radove koji će se izvesti u ovoj fazi ne treba shvatiti kao konačnu prezentaciju tvrđave jer su mogućnosti koje ona pruža daleko veće. Prirodno, za konačno utvrđivanje namjene tvrđave nužno je izraditi program korištenja na temelju kojeg bi se pronašao zainteresirani investor. Nadamo se da ćemo u toku ove godine program namjene izraditi budući da su radovi na povijesnom istraživanju pri kraju.

Betoniranje prve ploče — temelj za hidroizolaciju

Uz 90.
obljetnicu »Kola«

Nesalomljiva i oduševljena pjevačka četa

Šibensko »Kolo« u razdoblju od osnutka do kraja prvog svjetskog rata nadomještalo je u Šibeniku i kazalište i pučko sveučilište i gradsku biblioteku i muzičku školu. Pošto je značajan odgojni utjecaj koji je Društvo vršilo. »Kolo« je bilo i ostalo škola odgoja za sve mlađe Šibenske težake i radnike. I u tom pogledu »Kolo« je izvanredno izvršilo zadatku.

»Od njih je postala«, kako se spominje u dokumentima, »jedna nesalomljiva i oduševljena četa povezana bratstvom i ljubavlju kao kaka idealna obitelj. A što je još zanimljivije, preko njih je djelovalo i na njihove ukućane. Nastalo je stoga otimanje i natjecanje kod otača i matera tko će svoga sina ili kćerku prije uturati u »Kolo« da se tu odgoji. I zaista »kolaš« je bio onda (kao i danas) poznat sa svoga ljudskog ponašanja i sa svoje buduće nacionalne svijesti. Svi su članovi u »Kolu« imali drugi dom i međusobno se zbljžili poput jedne složne obitelji.«

Kraj prvog svjetskog rata, 31. listopada 1918. godine, i »kolaši« su, zajedno s čitavim stanovništvom Šibenika, dočekali s neskrivenim oduševljenjem.

Radosti te noći, kada je Šibenik nakon punih pet stoljeća tudinske vladavine postao slobodan, kao da nije bilo kraja. Pjevali su i klicali i »kolaši« tada snažnije i radosnije nego ikada do tada.

Radost je, međutim, bila kratka. Već 6. studenoga u šibensku luku uplovjavaju talijanski ratni brodovi i time počinje prva talijanska okupacija Šibenika koja će trajati dva i pol godine.

»Kolo« je u tom razdoblju odmah proglašeno neprijateljem talijanskih aspiracija, pa je dio članstva bio i

zatvoren. O bilo kakvom radu nije moglo biti niti govora.

Bilježimo u tom razdoblju jedino sudjelovanje 26 »kolaša« u pjevanju glagoljske mise na Dan sv. Cirila i Metoda 1920. godine u katedrali pod ravnjanjem fra Ivana Bronića, što je bilo svojevrsno izražavanje nacionalnog duha i svijestit u vrijeme okupacije, zbog čega su talijani bjesnjali.

Pod talijanskom okupacijom ostao je Šibenik sve do 12. lipnja 1921. godine kada su ga Talijani predali predstavnicima jugoslavenske vlade.

Šibenčani su vjerovali da su oslobođenjem od Talijana i priključenjem grada državi S.H.S. ostvareni rodoljubni snovi. Nažalost, ubrzo su uvidjeli da je nova jugoslavenska monarhija bremenita socijalnim i nacionalno-političkim problemima.

I protivno očekivanjima HMD »Kolo« nije odmah obnovilo rad u slobodnom Šibeniku. Bilo je pokušaja, ali je evidentno da je tek 1926. godine, poslije trinaest godina pasivnosti »Kolo« obnovilo rad. Jedan od razloga pasivnosti bio je i taj što su teške stambene prilike, koje su tada vladale u gradu, onemogućile da Društvo dođe do prikladnih prostorija za rad, pa se za to čekala »zgodna prilika«.

U to vrijeme u Šibeniku je djelovalo nekoliko pjevačkih društava, među kojima je najatraktivnije bilo Filharmoničko društvo osnovano 1922. godine kojeg je prvi voditelj bio maestro Jakov Gotovac (kojem je to bilo prvo zaposlenje). Sva su društva prolazila kroz niz teškoća, posebno finansijske prirode, pa su se već 1924. godine javljale ideje o fuziji svih šibenskih pjevačkih društava u jedno... koje će da sadržiime »Kolo« koje ima odličnu kul-

turnu tradiciju u Šibeniku i koje je naročito među težacima odgojilo i dobrih pjevača...

Nažalost, vapaj za fuzijom nije uspio iako su »kolaši« bili za udruživanje.

Akcija HSS-a da se osnuje novo društvo pod istim nazivom »Kolo«, ponukala je »kolaša«, koji su ljubomorno čuvali tradiciju »Kola« da zatraže hitan saziv glavne godišnje skupštine i da se izabere nova uprava i vlastitim prijavi nastavak rada društva.

Skupština je održana u prosincu 1925. godine i na njoj je odlučeno da se ponovno oživi rad »Kola«.

Zahvaljujući prijateljima Društva pronađene su i prostorije u središtu grada (u Ulici blaženog Nikole Tavelića, danas Zagrebačka ulica), a u početku 1927. godine angažiran je i novi dirigent Ante Sentinella, tadašnji učitelj Šibenske narodne glazbe.

Odmah se počelo marljivim radom pa je prvi nastup obnovljenog »Kola« održan 21. svibnja 1927. godine prigodom svečanog otvaranja novih društvenih prostorija. Nastupio je muški zbor i društveni orkestar.

Nakon ovog uspjeha zbor je ponovo osnovan pjevačima a otvorena je i škola za vokalizaciju i teoriju koju je vodio Ivo Žepina, zasluzni »kolaš« i dugogodišnji, poslijeratni voditelj Šibenske narodne glazbe.

Pokrenuto je odmah potom i ponovo osnivanje ženskog zbora, koji je vrlo brzo narasio na 30 članica.

Obnovljeno »Kolo« održalo je prvi koncert u Gradskom kazalištu 6. svibnja 1928. godine u kojem su

Piše: Joško
CUZELA

Piše: Ivo
LIVAKOVIC

sudjelovali: mješoviti zbor (60 članova), muški i ženski zbor, orkestar i solisti. Kritika je koncert ocijenila vrlo uspјelim, posebno pjevanje muškog zbora.

U početku jeseni 1928. godine mlađi članovi zbora osnovali su i Kazališnu sekciju koja je pripremila i od 1928. do 1941. godine izvela razne komade, od prve komedije »Seljaci u gradu«, pa »Jazavac pred sudom«, »Groznički četvrti sata«, »Urarov šešir«, »Posudena obitelj«, »Dvojica gluvila«, čitavog niza jednočinku do operete »Poljačka krv«, »Grofica Marica«, »Zemlja smješka«, »Grof Luksemburg«, »Mala Floram« i Bloudkove opere »U zdneću«.

Zbog preopterećenosti drugim poslovinama dirigent Ante Sentinella zahvalio se na dužnosti zborovode u lipnju 1928. godine, a u listopadu iste godine na upražnjeno mjesto postavljen je profesor Miho Stipević, dugogodišnji dirigent HDP »Sljeme« u Sestinama, koji je došao u Šibensku gimnaziju za profesora-suplenta povijesti, zemljopisna i filozofije.

Prvi nastup pod ravnjanjem mlađog zborovode, koji će na kormilu »Kola« ostati devet godina, imalo je »Kolo« u mjesecu lipnju 1929. godine prilikom Glazbenog dana, a prvi koncert s mješovitim, muškim i ženskim zborom održan je u klobovzu u vrtu hotela »Kosovo«.

Koncert je izvanredno uspјeo i u narednim godinama usprkos zaoštrenim stranačkim borbam nastavilo uspјelim radom.

Posebno je bio pozdravljen nastup »Kola« na koncertu u Gradskom kazalištu u svibnju 1930. godine.

Svemoć naknadnih analiza

Akcija nazvana »Godina čistoće« daje već vidljive rezultate u gradu, pa se čini da bi, u odnosu na sve protekle godine ne-čistoće, ovoj trebalo produžiti mandat i to na neograničeno trajanje.

Najnoviji vid rečene akcije je uklanjanje olupina starih automobila koje su se sve češće pojavila na našim ionako ograničenim parking i uopće javnim površinama.

Komunalni inspektor u suradnji s »akcijasima« iz OS »Lepa Saric« i šibenskog predstavništva »Slobodne Dalmacije« ukazuju na, dok »Sabirač« sve to, mislim na stare olupine, pretvara u »papare« s izgledom zgnječenog lima.

Svako uklanjanje ostavljenje olupine s javne površine traži određenu proceduru — ne ide to tek tako da »Sabirač«, recimo, pokupi i odveze sve te namjerno zaboravljene »limene kante« na nekakvo određeno mjesto gdje će se kasnije vršiti »finalna obrada«, već za svaki »pojedinačni« slučaj valja izdati ponovo sročeno rješenje i sve to nekoliko dana unaprijed pripremiti.

S olupinama valja pažljivo, kažu.

Ne znaju li komunalni inspektori kao izdavaoci rješenja i neka vrst egzekutora prilikom »dislociranja« ostavljenih automobila imaju kakav stimulans, osim što im se ime pokratko pojavi u sredstvima javnog informiranja, ako im je samo to dovoljno, neka im bude, ali ostaje pitanje da li je trebalo čekati godinama na »godinu čistoće« da bi se obavio posao čije je izvršenje trebalo napraviti jučer? I da li zapravo treba poslove, u mnogim sredinama posve normalne, proglašavati akcijom da bi bili okončani?

Iako je, po svemu sudeći, centralno pitanje: Čije su, tko je vlasnik ustvari pojedinih automobilskih olupina i zar ne bi bilo normalno da se, ako ne već on osobno, a ono na njegov trošak izvrši uklanjanje? Teško je vjerovati da je riječ o nepoznatim osobama, a ako je tako valja se bojati da će nam sutra, umjesto rabljenog automobila, netko ostaviti nešto drugo na javnoj površini, nešto što može ugroziti ne jedan ljudski život! Pa da opet niko ne zna — tko, što, zašto i kada?

Ili pak vjerujemo (još uvijek) u svemoć naknadnih analiza posljedica nekog čina?

ČOVJEĆE, (NE) LJUTI SE

- Općinski komitet za privredu? Dobar dan.
- Dobar dan.
- Navodno ste izjavili: Illi će Jadrija biti vezana brodskom prugom ove sezone ili je neće biti?
- Ja, izjavio?! Ne, nisam.
- A jeste li rekli?
- Bilo je riječi o ovosezonskom prijevozu kupača na Jadriju, ne kažem da nije.
- I vozite?
- Vozit će.
- Tko to?
- Naći će se već netko.
- Nije li to isuviše uopćen odgovor?
- Bit će i konkretnijih. Valja se strpiti.
- To kad nađete donatora, menu, sponzora ili kako se već kaže, koji će plaćati gubitke što ih bude stvorila brodska linija recimo?

Broda će biti, Jadrije također

— Svjesni smo da to neće ići lako, da će trebati angažirati sredstva i pokušati iznaciči izvanredne izvore.

● Moguće da još (uvijek) teku »izvanredni izvori«?

— Problematika je isuviše ozbiljna da bismo ove godine rekli — ne i stavili točku na jedan čisto gradski problem i, već sada, neku vrst tradicije.

● »Jadrija« neće voziti za Jadriju, a tko će — ne zna se?

— Nije u pitanju samo »Jadrija« kao brod i slično, mnogo toga je problematično.

● »Jadrija« je kao brod, kažu, svoje odslužio — isto kao i najstarije i jedino gradsko kupalište?

— Ja to nisam rekao niti govorim, posebno kad je u pitanju gradsko kupalište.

● Nabaviti ćete drugi brod i (su)financirati prijevoz do Jadrije?

— Ne bih o detaljima, o svemu čemo znati uskoro, obećavam, budući da je u pitanju interes od posebnog značenja, naročito sa stanovašta...

● Društvo prijatelja Jadrije?

— I sa njihovog, dabome.

● Oni posebno inzistiraju da zvuk brodske sirene odjekne dubravama i valama jadrijskim?

— Treba odmah istaknuti da zahvaljujući i Društву, Jadrija nije ostala »bogu iza leđa« što se kaže i da je dobila izgled urbane sredine, postala veoma privlačno naselje.

● Iako to sve čudi pomalo morale priznati?

— Sto to?

● To što Društvo prijatelja protežira brodsko prisustvo, a to znači i najezdu kupača i posjetila-

ca, umjesto da se bavi djevičanski čistom prirodom i problemima ekološke prirode?

— Ljepota je baš zato i stvorenja da je ljudi koriste, da joj se dive. Ljepota ne smije biti sama sebi smisao.

● I osnovna preokupacija Društva je da pruži na uvid sve čari i ljepote Jadrije.

— Da li je osnovna, ne znam, ali da je — jest. A to možemo nazvati i brigom.

● Brigom za — što?

— Mislim da sam bio jasan.

● A kako komentirate onu, mislim da je Dedić u pitanju: Ja pivam da mi prođe vrime i da zarađam nešto, aha!

— Nisam komentator!

... Ni ja.

Jer, broda će biti, Jadrije također, a soldi — pa to je i tako »mačak u vreći«, ne od danas, zar ne?

VELizar

Skica za portret

„Ajme, kako lipo dipliš, ne triba mi marendati“

Ne zna se točno kada je prvi antički pastir, usred idile stada ovaca i koza napuhao mješinu, stavio joj pisak s izbušenim rupama — i zasvirao stvorivši diplje, duple, duple... Prozirniji veo povijesti da je već vjerodostojniju informaciju: s istim instrumentom Osmanlije su osvajale ogromne prostore nekadašnjeg carstva (gayde), pa je prastaro glazbalno možda pratilo čete turskih glavosjeća ili svetkovine, a nije niti isključeno kao glazbenu pratnju i kakvog nabijanja na kolac...

Cini mi se, ipak, da je onaj otužni ton prilagođen okvirima jedne oktave mogao nastati u krajnjoj muci tegobna života, pa neka mi oprosti onaj prvi čoban. Evo i potvrde: štor Ivo Bralić, najstariji graditelj diplje ovđje i šire, pedeset i neke napustio je rođne Kraljice s mišinom pod pažuhom, nešto imetku i naselio se u gradu. A Kraljice jesu Danilo, ali izvan pitomine plodna Danilskog polja, u vrleti, i Kraljevići su oduvijek bili ponajbolji diplaći.

Ivo Bralić (75) živi od 1960. na Gorici, u Zagrebačkoj 12. Diplje sve rjeđe, ali diplje proizvodi, u konobi s jednostavnim alatom i mnogo žara. To je kaže (nema djece) i sve što mu je ostalo. »Počeo je san diplje sa devet godina, a prve san diplje napravila kad mi je bilo dvacet. I otada nisan sta. Naučija san od svoga strica i dipliti i raditi, oda radi još i moj netjak, ide mu k ruci... Kada umrem, imaću ko nastaviti. Ja ih radim od kožje mišine. Te su najčvršće, mogu stotinu godina trajati, samo oda nema kemikalija za preparirati, pa mi ih salje jedan Švab, oženija se iz Stankovaca, i njemu san jedne napravljiva. A radim i gusle, one naše, dalmatinske, male, samo šta je struna od pela, ko' će više dati konja. Tako se ja zabavljam, moj Branimir...«

A gdje su najbolji diplaći danas?

— Dobri su u Mirlović polju, pa od Drniša prema Svilaji, na Mitjevcin. Ode u gradu dobar je Ante Bikić, oni pitur... Pravo vrime za dipljenje ti je od 5. šestoga do 5. jedanajstoga. Onda su sajmovi, svetkovine, onda se i diplati odmiravaju. Svaki kraj ima svoju melodiju — da čujen, a ne vidin, odma bi zna okle je diplać. A najbolje se dipli na sajmovin. I najbolje prodaje. Ljudi teke popiju, a ti siđeš u toverni, dipliš... Tako mi je jedan u Drnišu, prije nikoliko godina kupija diplje, a opija se, i drugi dan jih doša vratiti. Ajme, žena me je satrala, vra-

I. Bralić

ti mi šolde, vika je. A imala je i pravo, taj nikako nije zna dipliti. Ja san bija dobrar. Jedna mi je u Drnišu rekla: »Ajme kako lipo dipliš, ne triba mi marendati kad san te čula!« Inače, diplin sve mane. Zvali su me ode, u toverne, ali svakto ne voli. Pa neću više. I ostarija san. Za dobro dipliti triba i dobro, piti i isti. Jedan put nisan pija zbog zdravlja par mjeseci, pa san bija izdebutila, požutija, ni dipliti nisan moga. Onda san odlučija opet popiti koju, i odma mi se snaga vratio. A kako svirat? To ti je sve iz glave, ništa iz onih, kako se reći, nota. Kada san bija mladi, moga san odavde do Knina bez stati!«

Melodija diplje, puna je i otvorenih, erotskih signala, gotovo identičnih u svakome mjestu. Pravi je diplać i pojami dobra, macho muškarca koji se ne libi mnogo, već probleme rješava odlučno, sa što manje okolišanja.

— A za to me pitaš? To ti vako ide: sidnješ na sajam i dipliš. Skupi se ljudi, i žena, voli čut' dobroga diplaća, pa onu koju zamiriš i po svirke priputaš bili da la. Ako ostane, dobro, a koja oda ili te izbeštim, ništa, ideš dalje, ha, ha, enti bilo je toga. Najbolje je pita prija rata jedan dendar, Popović oli Marković, više se ne sičan, uh!«

— Ima i onih što uz diplje pjevaju?

— Ima, ali ne puno. Najviše u Ostrogasici i Mirloviću. Ja ne znam to, nije me nikada zanimalo. Sidnu, napuštu mišinu i gude, zunzu...«

To je otrlike ovako:

— »Da san znala da će za barabu, metnila bi p... na tarabu!«

Tako se valjda i moja teorija diplje + tegobni život pomalo zaljuljala. U tome je, očito, više hedonizma do li tuge jer, sa dipli i gusli Ivo Bralića, iz Danilске Cremonje prenešene na Goricu smješi se grušna, stojna glava Vlaja sa šibenjskom kapom, obraza crvenih od ića i pića, velikih brkova. A kakav nos, takav i ponos. Pravi Kraljevićanac!

B. PERISA
(Snimio: V. Polić)